

Theologiæ Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.

Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. I. Prædestinationis totalis nemo sibi est causa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](#)

CONCLUSIO I.

Prædestinationis totalis nemo sibi
est causa.

PErinde est ad præsentem difficultatem, de qua causa morali intelligatur Conclusio; quævis juxta nostra principia debeat intelligi. De qua causa morali solum terminativa; quippe ut patet ex dictis de objecto voluntatis divinae Disp. 2. Sect. 2. Conclus. 1. non admittimus propriæ dictam causam motivam creatam respectu voluntatis divinae; sed pro objecto motivo adæquato ponimus solam essentiam divinam, quidquid Aliqui in contrarium dicant. Itaque causa moralis hic dicitur, quæ moverit propriæ, sive impropriæ, merendo, petendo, satisfaciendo, disponendo &c. Porro Conclusio sic intellexit. Ita est communis Catholicorum Doctorum, teste Smis. sup. n. 338. si propriæ, juxta mores Seripturæ & D. Aug. de prædestinationis effectibus. loquamur. Lièet enim quoad aliquos effectus in nobis dari possit meritum de congruo vel con-

digno, ut suo loco videbimus, hanc equidem per prædestinationem quodammodo omnes; quia non primæ gratiæ actualis, tamen est verus & propriæ dictus effectus prædestinationis, ut patet ex præcedenti Sectione. Rechè ergo dicit Conclusio: *Prædestinationis totalis*, id est, prædestinationis quodammodo effectus, *nemo sibi est causa*, scilicet moralis.

Oppositum olim docuerunt (ut alios Hæreticos antiquos omnium) Pelagiani & Semipelagiani, quarens afferebant, liberum arbitrium sine gratia interna Christi sufficiere sibi ipsi ad salutem, aut certe ad initium fidei, per quod ulteriore gratiam promereretur; eo ipso enim admittere debebant, quempiam sibi posse esse causam totalis prædestinationis; adeoque negabant gratuitam prædestinationem, qui error in variis Concilii damnatus fuit, que vide apud Smis. sup. à n. 349. usque ad 359. Nobis Smising. sufficient Araucanum 2. & Tridentinum. Audire Araus. can. 3. *Si quis ad invocationem humanae gratiam facere, ut invocet a nobis, contradicit Isaïa Propheta (cap. 65. v. 1.) vel apostolo idem dicenti: Invenius sum a non querentibus me; palam apparui his, qui me non interrogabant. Rom. 10. v. 20. & can. 4. sic ait: Si quis, ut à peccato purgatur, voluntatem nostram Deum expectare contendit;*

*non autem, ut etiam pugnari velimus, per sancti spiritus infusione & operationem in nos fieri constitutur, resiliat ipsi spiritui sancto, per Salomonem dicenti: Præparatus voluntas Domino (Proverb. 8. secundum Septuaginta) & apostolo salubriter predicanti: Deus est, qui operatur in nobis & velle & perficere pro bona voluntate. Ad Philip. 2. v. 13. Atque de initio fidei ita scriptum habes. can. 5. Can. 5. *Siquis fecit augmentum, ita etiam initium fidei, ipsumque credulitatis effectum, quo in eum credimus, qui justificat impium, & ad regenerationis facie Baptismatis pervenimus, non per gratia donum, id est,**

per

per inspirationem Spiritus sancti, corridentem voluntatem nostram ab infidelitate ad fidem, ab impietate ad pietatem, sed naturaliter nobis inesse dicit, Apostolicis dogmatibus adversarius approbat, Beato Paulo dicente: Confidimus, quia, qui coepit in vobis bonum opus, perficiet usque in diem Domini nostri Jesu Christi (Philip. 1. v. 6.) Et illud: Vobis datum est pro Christo non solum ut in eum credatis, sed etiam ut pro illo patimini (ibid. v. 29.) Et: Gratia (alvi facti) eius per fidem: hoc non ex vobis: Dei enim donum est (ad Ephes. 2. v. 8.) Qui enim fidem, quam in Deum ereditus, dicunt esse naturalem, omnes eos, qui ab Ecclesia Christi alieni sunt, quodammodo fideles esse desinunt.

19. Consimiliter loquitur Can. 6. si quis sine gratia Dei creditibus, volentibus, desiderantibus, conantibus, laborantibus, vigilantibus, studentibus, potentibus, quarantibus, pulsans nobis misericordiam dicit conferri divinitus; non autem ut credamus, velim, vel hac omnia sicut oportet agere valeamus, per infusionem & inspirationem sancti Spiritus in nobis fieri confitatur, & aut humilitati, aut obedientia humana subiungit gratia adiutorium, nec ut obedientes & humiles simus, ipsius gratia donum esse consentit, reficit apostolo dicenti: Quid habes, quod non acceperisti? Er: Gratia Dei sum id, quod sum. Transeo Can. 12. 14. 15. 16. 17. 18. in quibus eadem traditur doctrina, & concludetur cum hisce verbis Can. 25. Hoc salubriter proficiunt & credimus, quod in omni opere bono (quod ad salutem pertinet vitæ æternæ) non nos incipiimus, & postea per Dei misericordiam adjuvamur; sed ipse nobis, nullis praecedentibus bonis meritis, & fidem, & amorem sui prius inspirat. Quis jam non videt, si tamen habeat oculos apertos ad videntium, in his Canonibus expressissime damnari Semipelagianos? Sed & implicitè damnantur Pelagiani. Nam qui negat necessitatem gratiæ ad salutem, consequenter negat necessitatem gratiæ ad initium fidei; etenim si gratia est necessaria ad initium fidei, & fides est necessaria ad salutem, liquido constat, gratiam esse necessariam ad salutem.

20. Nee bene dixeris: istud Concilium tantum fuit provinciale; ergo dicti Canones non habent infallibilem auctoritatem. Respondeatur namque ex Theod. sup. n. 352. Capitula seu Canones illius Concilii non tam ab illis Patribus, quam à Sede Apostolica definiti fuere, adeo ut de istius Concilii confirmatione, utrum à Sede Apostolica facta sit, & a quo Pontifice, Theologo quidem non sit anxiè inquirendum, cum constet illos Canones, tanquam à Sede Apostolica emanantes, habere infallibilem veritatem, & certam fideli regulam continere. Sic ille. Et merito.

21. Nec tantum in hac provinciali Synodo, sed etiam in Oecumenico Concilio Tridentino damnatus est error Pelagii & reliquiarum ejus. Nam Sciss. 6. cap. 5. Declarat . . . ipsius justificationis exordium in adultis à Dei per Christum Iesum præveniente gratia sumendum esse; hoc est, ab ejus vocatione, quam nullis eorum existentibus me-

ritis vocantur, ut qui per peccata à Deo aveant, rānt, per ejus excitantem atque adjuvantem gratiam ad convertendum se ad suam ipsorum justificationem eidem gratia libere assentiendo & cooperando disponantur. Et Can. 1. dieit anathema ei, qui dicit: Hominem suis operibus, qua vel per humana natura vires, vel per legis doctrinam sunt, a se divina per Iesum Christum gratia posse justificari coram Deo. Idem definivit Can. 2. sequentem: Si quis dixerit, ad hoc solum divinam gratiam per Christum Iesum dari, ut facilis homo facile vivere, ac vitam eternam promoveri possit, quasi per libera arbitrium sine gratia utrumque posset, sed eis men & difficulter possit, anathema sit. Accedat Can. 3. Si quis dixerit, sine præveniente Spiritu sancto inspiratione atque ejus adiutorio hominem credens, sperare, diligere aut pœnitere posse sicut opere, ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit.

Igitur bene probatur Conclusio nostra et dictis Concilii. Nam quod aliqui respondent, solum negare meritum condignum ex lati causa rejecit, quod Semipelagiani non docuerint meritum condignum, sed tantum congruum, elare colligitur (inquit Felix de Grat. cap. 5. Diff. 5. n. 2.) ex Cassiano lib. 12. Institutione c. 14. ubi ait: Dicimus enim petitionem, pulsationem nostram non esse condignam; præsto est namque occasione tantummodo. Quibus verbis negant meritum condignum, & faterur tantummodo occasionem, quod est meritum congruum.

Secundò colligitur: nam illud meritum ante gratiam & fidem colligunt Patres fateri Semipelagianos, quod ipsi Patres a scribent fidei post auxilium gratiæ; at meritum fidei, sicut ex gratia ab homine peccatore, non est condignum, sed tantum congruum; ergo Semipelagiani meritum congruum communiter fateri bantur. Ita Felix. Tu cogita, Joannem Cassianum unum fuisse ex antefiguris Semipelagianorum, cuius verba ita refert Smilting. n. 311. Dicimus enim secundum Salvatoris institutionem dari quidem potentibus, & aperi pulsantibus, sed petitionem, & inquisitionem, & pulsationem non esse condignam, nisi misericordia Dei id, quod petimus, dederit. Præsto est namque occasione tantummodo bona voluntas nobis oblate ad hac omnia conferenda. Et nihilominus Theod. sup. n. 317. scilicet putat, hanc rem non carere difficultatem, ut dubius ibi ostendit, allegans sex rationes in oppositum, quas tamen n. sequenti conatur solvere. An autem bene solvat, iudicium maneat penes Lectionem.

Ego dico, dato, quod Semipelagianoi doulent, dari meritum condignum primæ gratiæ & equalis, equidem efficaciter probari ex dictis Conciliis nostris Conclusionem. Quippe dicta Concilia negant, omne boni salutis initium esse ex nobis; jam autem meritum congruum esse est aliquid initium, id est, principium & causa moralis, juxta ante dicta, nostra salutis seu praedestinationis; ergo non solum meritum condignum; sed etiam congruum negant, quidquid Semipelagianoi senserint vel non senserint de initio fidei, quod dicebant esse ex nobis, seu ex

Denique

Can. 25.

Obiectio.

Solvitur.

Smilting.

Probatur

Conclus. ex

Trid. Sciss.

cap. 5.

solis viribus liberi arbitrii, utpote quedam fidis humana & imperfecta, & nihilominus meritorum, saltem de congruo primæ gratiæ actualis necessariæ ad fidem, & alia bona opera supernaturalia. Si inferas: ergo damnantur per illa Concilia multi Doctores Catholici, qui posuerunt meritum congruum gratiæ actualis. Responderemus. sup. n. 370. nullos Catholicos Doctores docuisse, quod primam gratiam actualem de congruo mereamur; sed locutus fuisse de prima gratia habituali, vel subinde de aliqua gratia actuali post primam, prout fuisse ostendit hic Auctor p. 334. & aliquot sequentibus. Vide ipsum ibi.

Sed enim, instat aliquis: Concilia absolute, & sine illa distinctione negant meritum gratiæ, juxta illud Apostoli Rom. 4. v. 2. Si enim abraham ex operibus justificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum. Ev. 4. Ei autem, qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum. Item Rom. 11. v. 6. Si autem gratia, jam non ex operibus; alioquin gratia jam non est gratia. Hinc Concil. Tridentinum s. 6. cap. 8. Cum Apostolus dicit (Rom. 3. v. 24. & 25.) justificari hominem per fidem & gratiæ, ea verba in eo sensu intelligenda sunt, quem peretus Ecclesiæ Catholicæ consensus tenuit & expressit; ut scilicet per fidem id est justificari dicatur, quia fides est humana salutis initium, fundamentum & radix omnis justificationis, sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum ejus confortum pervenire: gratia autem justificari id est dicatur, quia nihil eorum, quæ justificationem praeditam, five fides, five opera, ipsam justificationis gratiam promovet: si enim gratia est, jam non ex operibus, alioquin, ut idem Apostolus inquit, gratia jam non est gratia. Infero: ergo Concilia vel nihil probant, vel nimium probant; scilicet neque secunda gratia actualis, neque primæ habitualis dari merito; quod est contra communem doctrinam Catholicorum, ut infra latius dicetur.

Relpondetur: Concilia indefinite loquentia intelligenda esse juxta sensum Hæreticorum, quos damnant: nunquam autem fuit questio cum Hæreticis de merito secundæ gratiæ actualis, aut primæ habitualis; sed primæ actualis, quæ auxiliū, & adjutorium gratiæ appellatur; inquit etiam subinde gratia justificationis, vel quæ, aut in qua justificamur; quia videlicet per illam primam gratiam actualen, saltem remotè, ad justificationem disponimur. Ita intellige Concil. Milevitani 2. sub Innocentio I. à quo confirmatum fuit, quando cap. 2. ait: Quicumque dixerit, gratia Dei, in qua justificamus per Iesum Christum Dominum nostrum, ad solam remissionem peccatorum valere, quia jam commissa sunt, non etiam ad adjutorium, ut non committantur, anathema sit.

Item cap. 2. Quicumque dixerit, ideo nobis gratiam justificationis dari, ut quod facere per librum iubemur arbitrium, facilius possumus implore per gratiam, tanquam, esti gratia non daretur, non

quidem facile, sed tamen possumus etiam sine illa implere divina mandata, anathema sit. Porro hæc interpretatio colligitur ex cap. 4. sequentis temporis: Quisquis dixerit, eandem gratiam Dei per Iesum Christum Dominum nostrum propter hoc tantum nos adjuvare ad non peccandum, quia per ipsam nobis revelatur & aperitur intelligentia mandatorum, ut sciamus quid appetere, quid vitare debemus; non autem per illam nobis præstari, ut quod faciendum cognoverimus, etiam facere diligamus, atque valeamus; anathema sit. Certum autem est, illud non fieri primò per gratiam formaliter justificarem; sed per gratiam actualem, quæ, ut dictum est, remote disponit ad justificationem.

Pro quo ulterius nota, Concilium in his Canonibus potissimum intendisse condemnare Pelagium, qui negabat omnem internum auxilium gratiæ necessarium ad simpliciter posse observare mandata divina. Ergo de tali auxilio loquitur Concilium. Ac proinde per gratiam, quæ, vel in qua justificamur, non tantum intelligitur gratia formaliter justificans, sed etiam aliquando gratia actualis. Quantum ad dictum Apostoli, quod Concilia pro ratione assignant: si autem gratia, jam non ex operibus: sensus est (juxta Theodo. sup. num. 370.) in quantum gratia, sic non ex operibus. Unde si sit simpliciter ex operibus, simpliciter gratia rationem non habet, si vero sit secundum quid ex operibus, secundum quid rationem gratiæ non habet; tamen simpliciter rationem gratiæ habet. Est autem simpliciter ex operibus, quod est ex condignis, ut est vita æterna, reddenda bonis operibus iustorum, quæ proinde simpliciter merces & præmium, & corona justitiae appellatur; licet secundum quid, ratione primæ gratiæ, quæ est causa ejus remota, etiam ipsa vita æterna gratia nominetur Rom. 6. v. ultimo: Gratia autem Dei vita æterna in Christo Iesu Domino nostro. Et propter hoc, ut sup. vidimus suppositio 2. electio ad gloriam non est electio meritorum (quamvis alioqui meritorum post justificationem provenientium) sed gratiæ; quia omnia merita nostra ratione primæ gratiæ actualis, quam necessarium suppontunt, sunt dona gratuita Dei, uti latius intrâ.

Nunc prosequar discursum Theodori: Secundum quid (inquit) est ex operibus, quod est ex operibus congruis tantum & imprecatoriis; unde ita rationem gratiæ simpliciter habet. Admitto igitur, primam gratiam habitualem, quatenus ex operibus congruis est; secundum quid non esse gratiam; dico tamen simpliciter esse gratiam; quia non ex operibus condignis; & sic merito à Paulo dictum est, nos gratis justificari ad Rom. 3. Augmentum tamen gratia justificans rectè docet Trident. s. 6. cap. 10. & can. 24. & 32. eadere sub merito simpliciter. Unde quoad moralem testimoniem (quam nunc attendimus) simpliciter non est gratia, sed merces boni operis, licet physica & quoad entitatem sit ejusdem

Concilium
in his cap.
volunt dam-
nare Pelag-
gium.

Quis sensus
sua huic
dicti Apofi.
Si gratia,
jam non ex
operibus.
Smiling.

Quid sit
simpliciter
ex operibus.

Quid sit
ex operibus
secundum
quid.

specie & valoris cum prima gratia justificante, cuius augmentum est. Huncque Smil. Cui per omnia consentimus.

30. Ex his autem patet, quid respondendum sit ad Concil. Trid. sup. ex adverso adductum; ut putà intelligendum esse de merito condigno, quod solum simpleiter meritum appellatur. Quàmvis Aliqui alter illud exponant, causantes, Concilium per gratiam justificationis intellectissime totam seriem auxiliorum, quibus ad justificationem disponimur à prima vocatione usque ad fidem inclusivè, quam seriem nequidem de congruo meremur. Undè dicunt Apostolum & Concilium excludere dumtaxat meritum formalis justificationis, quod procederet ex solis viribus liberi arbitrii; qual nos non agnoscimus nequidem congruum respectu gratiæ justificantis primæ aut secundæ.

31. Verùm hæc expositio optimè refellitur à Theod. sup. n. 372. & frequentibus, ubi ostendit, Concilium tuuisse locutum de formalí justificatione, ut distinguitur à dispositionibus præviis: ut etiam de fide & operibus, procedentibus ab auxilio gratiæ. Primum probatur: nam d. cap. 8. agit de eadem justificatione, de qua egerat cap. 7. ubi eam expresse distinguit à dispositione, dicens in principio cap. Hanc dispositionem seu præparationem justificatio ipsa consequitur. Et, amabo, quæ ista dispositio? Disponuntur autem (incipit cap. 6.) ad ipsam justitiam, dum excitati divinæ gratiæ, & adjuti, sedem ex auditu concipientes &c.

32. Dispositio, inquam, est fides, spes, dilectio, penitentia; quam dispositionem can. 3. distinguat ab ipsa justificationis gratia, dicens: Si quis dixerit, sine preventione spiritus sancti inspiratione atque ejus adiutorio hominem credere, sperare, diligere aut penitente posse sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur; anathema sit. Et can. 4. dicitur: qui dixerit: Liberum homini arbitrium, à Deo motum & excitatum nihil cooperari afferiendo Deo excitanti atque vocanti, quo ad obtinendam justificationis gratiam se disponat ac preparet. Quomodo clarius post distingueretur inter dispositionem, & gratiam formaliter justificantem? Neque evidenter quis declarare se loqui de fide & operibus procedentibus ab auxilio gratiæ. Quæ autem ratio altera interpretandi cap. 8. de quo hic movetur questiō?

33. Quia (inquis) cap. 8. distinguit inter justificationem, & gratiam justificationis, ibi: *Quia nihil eorum, qua justificationem procedunt, sive fides, sive opera, ipsam justificationis gratiam promiserunt.* Quæ distinctione nulla esse potest, nisi per hanc intelligat gratiam disponentem ad justificationem, per illam vero gratiam formaliter justificantem. Respondeatur: Concilium sic locutum tuisse gratiæ solius variationis verborum; non autem ut significaret realem distinctionem. Colligitur ex intento Concilii, quod erat, conciliare Apostolum Jacobum, dicentem cap. 2. v. 17. *Sic & fides, si non habeat opera, mortua est in semetipſa.* Et v. 24. *Videris quomodo ex operibus*

justificatur homo, & non ex fide tantum

Conciliare, inquam, haec dicta cum eo, quod dicit Apostolus Paulus Rom. 4. v. 2. *Si enim Abraham ex operibus justificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum.* Ubi videtur negare, hominem justificari ex operibus. Undè cap. 5. v. 1. *aut: justificati ergo ex fide pacem habemus ad Deum,* soli fidei, ut appareret & non operibus tribueret justificationem. Hinc ejusdem Epist. c. 11. v. 6. inquit: *Si autem gratia, jam non ex operibus.* Loquitur autem uterque Apostolus de formalí justificatione, ut patet. Quapropter Concil. Tridentinum d. sess. can. 9. afflert, nos non soli fidei; sed etiam aliis actibus ad justificationem gratiam consequendam cooperari & disponi: *Si quis dixerit, solā fide impium justificari, ita invenietur, nihil aliud requiri, quod ad justificationem gratiam consequendam cooperetur, & nulla ex parte nostra esse, eum sua voluntatis motu preparari, que disponi, anathema sit.* Sed nunquid disponitur ad totam seriem auxiliorum gratiæ? Quod non. Ergo hæc series per gratiam justificationis ibi non intelligitur, sed tantum formalis justificatio.

Ut etiam can. 17. *Si quis justificationis gratiam non nisi predestinationis ad vitam contingere dicit; reliquæ vero omnes, qui vocantur, vocati quidem, sed gratiam non accipere, ut pœna divina patitur, predestinationis ad malum, anathema sit.* Ergo justificationis gratia distinguitur à ratione, ac proinde non accipitur hic pro tota serie auxiliorum. Denique can. 30. supponit Concilium per justificationis gratiam culpan remitti, & reatum æternæ pœniæ deleri: *Si quis post acceptam justificationis gratiam cuilibet peccanti penitenti ita culpan remitti, & reatum æternæ pœniæ veluti dixerit &c. Quæ utique remissio solito petit gratia formaliter justificantem.*

Non infirmit, gratiam justificationis quandoque accipi pro tota serie dispositionum; ut etiam includat primam vocationem, sed gratiam actualem, ut patet ex Concilio Milvano sup. adducto, & etiam ex Aug. Epist. 105. sed dico hoc ideò esse, quia Pelagianos Semipelagianos, contra quos agunt, ita hæc vocem usurpabant. At vero Lutherani, quod Tridentinum eo cap. 8. expugnat, nunquam per gratiam justificationis intellexerunt totam seriem auxiliorum gratiæ, sed dumtaxat gratiam remissivam peccatorum, ad quam relevant sufficere solam fidem.

Et vellem videre locum aliquem, in quo vel Jacobus, vel Paulus justificationem diffinxerit à gratia justificationis. Aut certè ubi Paulus, vel Concil. Tridentinum excludat à merito justificationis sola opera, facta ex virtutib[us] naturæ sine auxilio gratiæ. Agit quidem Apostolus primarij de merito liberi arbitrii; item, secundum communem intellectum Patrum, excludat omne meritum simpliciter. Alii Semipelagiani facile respondunt. Augustino, objiciunt illum locum, Apostoli folum agere de operibus ceremonialibus veteris legis non autem de bonis operibus moralibus; nam

de illis principaliter agit contra Judæos; & tam
enim ipsi Hæretici d. locum generaliter intel-
lexerunt de omnibus operibus bonis; ergo et
iam de meritis in gratia fundatis. Unde & Con-
cilium ex illo loco negat fidem, sine qua im-
possibile est placere Deo, adeoque fidem super-
naturalē negat, inquam, fore eam meritum
simpliciter prima gratia justificantis.

Quando ergo Tridentinum impugnat Pelagianū, & ejus reliquias, prout facit cap. 5. item
can. 1. 2. & 3. negat omne naturale gratia me-
ritum, sive condignum, quale videntur posuisse
Pelagiani, sive congruum, quale Semipelagiani
etiam primā gratia auxiliantis, & idēo de hac
quoque ibi loquitur Concilium. At vero con-
tra Lutheranos cap. 8. & can. 4. 5. 6. & 9. agit de
sola gratia formaliter justificante, cuius dis-
positiones hi assertebant solam fidem, ut sup. di-
ximus, nihil tribuentes libero arbitrio.

Sed nunquid bene sequitur: Patres distributivē
negant meritū primā gratiā auxiliantis; ergo &
meritū congrū? Inficiatur Smis. sup. n. 378.
Ratio est (inquit) quia benē possimus simpli-
citer, etiam cum distributione, negare aliquid
elle tale, licet secundūm quid affirmemus esse
tale, v.g. negamus ullum Aethiopem esse al-
bum simpliciter, & affirmamus omnem Aethiopem
esse album secundūm quid, id est, secun-
dentes: ergo similiter benē possent Patres
ab ipso proprietate verborum negare, opera
primā gratiam auxiliantem antecedenter esse
meritoria simpliciter, & tamen concedere esse
meritoria secundūm quid; & sic negare, illa esse
meritoria de condigno, & tamen concedere,
esse meritoria de congruo; quia illud est esse
meritoria simpliciter, hoc secundūm quid. Non
ergo ex illo modo loquendi distributivo, sed
ex aliis indicis jam allegatis, colligitur, Patres
etiam meritū congruum primā gratiā auxili-
antis negasse; qualia indicia non suppetunt,
ad colligendum Patres in Trident. cap. illo 8.
similiter negasse etiam meritū congruum pri-
mā gratiā, quā formaliter justificamur. Sic ergo
lais patet mens Conciliorum, ex quibus
sumimus primā probacionem nostrā Con-
clusiōnē.

Pergo ad secundam, ut purā communem
conſentium SS. Patrum extra ceterum Concilio-
rum, qui (ut notat Smis. sup. n. 379.) Conciliorum
equivaluerit auctoritati, quantum ad hoc,
ut nobis de Ecclesiastica traditione constet; li-
cit non possint Patres suis scriptis de novo in-
fallibiliter res fidei definire, prater Romanos
Ponitices, Petri successores, penes quos est, &
per se solos, veritates fidei definire, & Conciliorum
definitiones approbare. Sie ille. Porro
inter eos Patres præcipuus hujus veritatis asser-
tor contra Pelagianos, & Semipelagianos fuit
S. Aug. in multis voluminum disputationibus,
teſte B. Prospero in Epist. ad Rufinum cap. 3.
ibidem: Beatisimū quoque Augustinus præcipua uti-
litas tempore portio Domini Sacerdotum, co-
pijs & pulchre in multis voluminum disputationi-
bus deſtruxit (versutias Pelagianorum) ut pote
Tomus II.

inter multa Dei dona, quibus illum abundantissimè
spiritus veritatis implevit, habens etiam hanc sci-
entia & sapientia ex Dei charitate virtutem, ut non
solum illam, adhuc in suis disputationibus palpi-
tantem, sed etiam multas prius hæreses invicto verbi
gladio debellare.

Hæc autem disputationum volumina poti-
ſimū habentur in Tomo 7. Operum D. Aug.
& sunt de Peccatorum meritis & remiss. libri 3.
de Spiritu & lit. lib. unus; de Nat. & grat.
lib. unus; atque alii complures, quos ad longum
enumerat Smis. sup. num. 381. Satis noti
sunt. Tantum annoꝝ; libros de Prædest. SS.
& Dono persever. suis ultimos, ac proinde
perfettiſſimum opus; & idēo ex illis potissimum
sum debere sententiam D. Aug. de gratuito
prædestinationis beneficio, quāvis in illis non
sit sibi ipsi quoad ea, quæ alibi scripserat, con-
trarius, inquit Theod. sup. n. 382. Videatur
hic Auctor.

Ceterū D. Augustinum fecuti sunt Hilas
ius, Prosper, & alii ejus discipuli, ac modò o-
mnis Theologi sequuntur, cum scripta ejus
contra Pelagianos, & Semipelagianos à multis
Pontificibꝫ approbata sint. Sed nunquid idēo
omnia, quæ in diuersis libris habentur sunt, arti-
culi fidei? Ita quidem Calvinistæ aliqui aucto-
ritatem S. Aug. exaggerant, ut quidquid contra
Pelagianos traditum ab eo esse consisterit, etra
hæreticū negari non posse contendant. Ipse
Calvinus in leſſ. 6. Trident. eam ob causam Pa-
tres alios abdicabat, atque ad labefactanda Con-
cilii Trid. decreta satis arbitrabatur esse, S. Au-
gustinum contra Pelagianos pugnantem illis
oppone. Catholice mens longè alia; et si ne-
gen Aug. Calvinio favere, volunt tamen hac
lege eum Hæreticis præliari, ut si aliquam ex
opinionibus suis auctoritate S. Aug. compro-
bassent, ea continuo ad fidem catholicam per-
tinere crederetur. Hinc Claudio Sanctius
Episcopus Ebroicensis in Artheismis Calv. fol.
199. Malitia Calvini fuit seligere ad fidei articulū
conficiendum singularem aliquam opinionem, aut
obscurum locum antiqui alicuius Doctriæ, ac præci-
pue S. Aug. quem communī totius Ecclesiæ Patrum
que consensu anteponat: Tum difficilem locum
S. Aug. contra Julianum, quo probare conaba-
tur Calvinus Deum esse auctorem peccati, ex-
pliāt, additque: Etsi Aug. id dixisset, quis san-
cti judicii hominem unum aliis omnibus, & communi
Christianorum consensu preferret.

Card. Hosius l. 3. de auct. Scripturæ fate-
tur: S. Aug. contra Pelagianos scribentem necessa-
Hosius ad-
riam infantibus Eucharistiam censere, cui tamen
fert ex Aug.
opinioni Cœcil. Trid. anathema dixit self. 21. quod appa-
can. 4: Si quis dixerit parvulis, antequam ad annos
discretionis pervenerint, necessariam esse Eucharistia
rei contra
Trident.
communionem, anathema sit. Alias similes sen-
tentias observat Pennottus, subditque lib. 5.
cap. 15. Hæc autem omnia idēo annotavi, non ut
Similiter
doctrinæ sanctissimi Patris Aug. detrahant illo mo-
do, sed ne quis doctrinæ S. Aug. adeo studioſus esse
velit, ut arbitretur, omnem sententiam ex libris S.
Aug. facere auctoritatem insolubilem, tamquam si
eſet

Alphonse à Castro.

43. *S. Aug. sole canonice libris infallibiliter auctoritatem tribuit.*

44. *S. Aug. contra haereses cap. 7. usurpans ea verba S. Augustini quibus ita lectorum suum affatur: Noli mei litteris, quasi scripturam canonicis inservire; similia habent Bellarm. & Eustus apud Hærinx prolego. de gratia §. 4. n. 27.*

Ipse Aug. de scipio audiatur epist. 19. ad S. Hieronim. Solis eis scripturarum libris, qui jam canonice appellantur, didici hunc timorem honoremque deserere, ut nullum eorum Auctorem scribendo aliquid erasse firmissime credam &c. Alios autem ita lego, ut quanlibet sanctitate doctrinique proponant, non ideo verum patet quia ipsi ita senserunt; sed quia nihil vel per illos Auctores canonicos, vel probabili ratione, quod à vero non abhorreat, persuadere potuerunt: nec se, mihi Frater, sentire aliud existimo: profusus inquam, non te arbitror, sic legi tuos libros velle tanquam Prophetarum, vel Apostolorum: de quorum scriptis, quod d' omni errore careant, dubitare nefarium est. Et pluribus interjectis: Quāmnam tamquammodum Scripturis canonice hanc ingenuam debeam servitutem, quā eas solas ita sequar, ut Conscriptores earum nihil in eis omnino errasse, nihil fallaciter posuisse non dubitem. Et lib. II. cont. Faultum cap. 5. Non enim quorundam disputationes, quantumvis catholiconrum & laudatorum bonitatem, velut Scripturas canonicas habere debemus, ut nobis non licet salvā honoriscentia, quā illi debetur hominibus, aliquid in eorum scriptis improbat, atque respondeat si forte inventimus, quod aliter senserint, quam veritas habeat, divino auctorito vel ab aliis intellecta, vel à nobis: talis ego sum in Scriptis aliorum; quales esse volo intellegentes meorum. Ergo in S. Aug. secundum se considerato nihil est, quod ei tantam auctoritatem, quam aliqui ipsi attribuunt, conciliare jure possit. Videndum restat an ex Ecclesiæ approbatione illi accesserit.

45. *Synodus Constantinopolitana coll. 3. cum dixisset, se suscipere Omnia consonantia his, quæ à memoratis sanctis quatuor Concilis pro recta fide definita sunt, addit: Super hac sequimus per omnia & sanctos Patres & Doctores Ecclesiæ Athanasium, Hilarius, Basilium, Gregorium Theologum, Gregorium Nyssen, Ambrosium, Augustinum, Theophilum, Iohannem Constantinopolitanum, Cyrillum, Leonem. Proculum, & suscipimus omnia, quæ de recta fide, & condemnatione Hæreticorum exposuerunt. Suscipimus & alios sanctos Patres, qui in sancta Dei Ecclesiæ rectam fidem irreprehensibiliter usque ad finem sua vita prædicaverunt; id est, qui semper in Ecclesiæ communione fuerunt, & quos nunquam sinistra rumor suspicionis alpergit, quæ suspicio ab Apostolis sedis communione divellere eos potuerit: & tamen aliqua reperiuntur in eorum libris, quæ jure merito postea reprehensa sunt & improbata.*

Romanum verò Concilium sub Gelasio Papa, postquam priores quatuor Synodos amplecti

se & approbare affirmavit, subiect: sed & frat. Reg. sam Concilia à sanctis Patribus hæcens instituta de post horum auctoritatē & custodienda & res ipsa decernimus & mandamus, Item opuscula B. Cypriani Martyris & Carthaginensis Episcopi. Item opuscula B. Gregorii Nazianzeni Episcopi. Item opuscula B. Basilii Cappadociae Episcopi. Item opuscula B. Attibasi Alexandrini Episcopi. Item opuscula B. Iosephi Constantinopolitani Episcopi. Item opuscula B. Theophili Alexandrini Episcopi. Item opuscula B. Hilarii Pæstavensis Episcopi. Item opuscula B. Ambroxi Mediolanensis Episcopi. Item opuscula B. Aug. Hippiensis Episcopi. Item opuscula B. Hieronymi &c. Ita S. Aug. cum aliis tantum promisœ Doctoribus appellatur, nec aliter ejus opera comprobantur quam Græcorum Patrum, quos aliqui accusant Semipelagianæ haeresis: quam Cypriani & Hilarii, quorum alter circa Baptismum Hæreticorum, alter circa Christi passionem doloris expertem erravit: quam aliorum denique Patrum, quos nonnumquam esse lapsos notum est.

Hinc Tostatus defens. p. 2. c. 81. ad istam objectionem. Ecclesia approbat liberos S. Aug. reg. 100 necessè est eis fidem adhibere, ita responderemus. B. Aug. sunt approbat per Ecclesiam, sicut libri multorum aliorum, quos Gelasius Papa confirmavit. Et iamen ob hoc non sequitur, quod, quidquid Aug. dixerit, tenendum sit tamquam verum necessarium ab hoc quod Aug. dixerit. Non enim scientiæ argentes, quid sit approbatio Ecclesiæ, quantum ad alios libros, nec quid efficiat, aut quantum concreta si enim approbatio Ecclesiæ hoc sonaret, quod dehinc ejus, scilicet quod, quando approbat libros autoris, ita haberentur contenta in illibris, ac si omnia & singula effent ab Ecclesiæ determinata, jam tantum si auctoritas librorum approbat, sicut auctoritas scribi Canonia Biblia. Ubi præcipue illud urgeat, quod sequeretur Ecclesiæ pro eodem tempore afferre contradictione esse vera. Quia facta est, inquit, approbat omnia opera D. Aug. & Hieron. & tamen illi duo contradicunt fibi interdictionem & formaliter in multis locis. Pater hoc i. quodcum ad fidem 70. Interpretus &c. discordat etiam super observationibus legalibus. Aliud addit: quod sic prius singula librorum illorum verba à Concilio P. P. diteuti & expendi deberent: atque modo non sufficit facta approbatio antius de libris, in 200 annis, etiam Ecclesiæ semper actu congregata. Per approbationem ergo Ecclesiæ 1. ut noui ibid. Tostatus, conceditur Expressio omnibus Christi fidelibus, quod legit eos libros. 2. Indicat Ecclesia illa opuscula esse utilia ad doctrinam fidis & morum, & ob hoc laudat ea. 3. & præcipue Ecclesia tollit opusculis approbatis suspicionem de heresi voluntaria, quæ est vere haeresis: nam illa opera, quæ approbantur, licet non sint omnino difformia ad Ecclesiæ, sicut si deberent singula partes approbari, ut men quandoque generali discussione cognosantur, & apparet ex eis, quomodo Auctor eorum in omnibus catholicæ sentiat, nolens dogmatizare expressè & scienter aliquem errorem &c. & ita fuit causa poissima, quare Ecclesia approbat quendam D. opera. 4. Das eis quamdam auctoritatem, quam

allā non habebant, in eo positam, quod quando aliis
alii allegaverit dictum aliquaj libri approbati per
Ecclesiam, facit probationem, etiam si ipse Author nul-
lam causam dicti sui offendat.
 Quid Pontifices, Cœlestinus Papa in epist. ad Episcopos Gallie cap. 2. ita loquitur de S.
 Aug. 48. ^{Pontificis.} ^{Aug. fratre.} recordationis virtutum pro vita
 sua que meritis in nostra communione semper ha-
 bimus, nec unquam hunc sinistra suspicionis saltē-
 rumor afferit, quem tanta scientia olim fuisse memi-
 nimus, ut inter magistros optimos etiam à meis sem-
 per Prædestinationibus haberetur. Bene ergo de eo omnes
 in communione senserunt, utpote qui ubique cunctis &
 amori suorum & honori. Sed nota idem diei posse
 de omnibus illis Patribus, quos commemorat
 Synodus 5. supra citata. Mihi sicut Aug. Hor-
 misidas Pontifex in epist. ad Possessorum in-
 quiens: De arbitrio autem libero & gratia Dei,
 quod Romana, hoc est Apostolica sequatur & assever-
 at Ecclesia, sicut in variis libris B. Aug. & maximè
 ad Hilarium & Prosp. posuit agnosci: tamen in scri-
 tis Ecclesiasticis expressa capitula continentur, quae,
 si defint, & necessaria creditis, destinabimur. Quis
 enim negat in S. Aug. illa expressa capitula, quae
 Cœlestinus sue epistole intexit? verum nega-
 mus alius nihil in eis libris reperi.

Quod attinet Elogium Joannis 1. in epist. ad quosdam Senatores. S. Aug. cuius doctrinam
 secundum Prædecessorum meorum statuta Romana
 sequitur & servat Ecclesia. Notandum in ea episo-
 stola non agi de Pelagianis, sed potius de Ne-
 storianis, contra quos confirmat doctrinam ca-
 tholicam de Christi divinitate & incarnatione
 non ex libris S. Aug. contra Pelagianos scriptis,
 sed ex libro undecimo de Civit. ut verbis citatis
 subiungit: in libro, inquit, 1. De Civit. Dñi
 sic dicit (Aug.) credimus & tenemus, & fideliter
 predicamus, quod Pater genuit verbum &c. Sub-
 iungit quoque alia testimonia ex lib. 2. contra
 Maximum, & 15. de Trinit. Jam autem cer-
 tum est doctrinam illorum librorum non alii-
 ter ab Ecclesia approbari, quam opuseula alio-
 rum PP. Quod si aliquis velit Joannem loqui
 de doctrina Aug. contra Pelagianos, ut ita pro-
 beret etiam in aliis questionibus magnam esse
 Aug. tribuendam auctoritatem, dico de iis tan-
 tum Aug. doctrinæ contra Pelagianos capitibus
 istud dicere, quae speciatim Romana compro-
 bavit Ecclesia. Neque enim aliud decernunt
 Summi Pontifices, quorum hic statuta Joannes
 appellat.

Quæret aliquis, ecquæ ista pars doctrinæ S.
 Aug. quam Ecclesia comprobavit? Eam inven-
 tens in epistola Cœlestini Papæ ad quosdam
 Galliarum Episcopos pro Prospero & Hilario,
 a c. 4. contentam 9. aut 10. capitibus, quæ ab
 Apostolica Sede recipi dicuntur. 1. In prævaricatione
 Ad omnes homines naturalem possibilitem &
 innocentiam perdidisse, & neminem de profundo illius
 ruinæ per liberum arbitrium posse consurgere, nisi
 eum gratia Dei miserantis exeret. 2. Neminem esse
 per seipsum bonus, nisi participationem sui ille-
 dent, qui solus est bonus. 3. Neminem etiam bap-
 tismatis gratia renovatum idoneum esse ad superan-

das diaboli infidias & ad evincendas carnis con-
 cursiveas, nisi per quotidianum adjutorium Dei
 perseverantem bona conversationis acceperit. 4. Quid
 nemo nisi per Christum libero bene utatur arbitrio.

5. Quid omnia studia & omnia opera ac merita
 Sanctorum ad Dñi gloriam laudemque referenda
 sint; quia nemo aliunde ei placet, nisi ex eo, quod ipse
 donaverit. 6. Quid ita Deus in cordibus hominum
 atque in ipso libero operetur arbitrio, ut sancta co-
 gitatio, pium consilium, omniisque motu bona vo-
 luntatis ex Deo sit: quia per illum aliquid boni pos-
 sumus, sine quo nihil boni possumus. 7. Anathema-
 tizandum esse eum, qui dixerit: gratiam Dei, quæ
 justificamur per Iesum Christum Dominum nostrum,
 ad solam remissionem peccatorum valere, quæ com-
 missa sunt, non etiam ad adjutorium, ut non com-
 mittantur. 8. Anathematizandum eum, qui di-
 xerit: gratiam Dei per Iesum Christum propter hoc
 tantum nos adjuvare ad non peccandum; quia per ip-
 sum nobis revelatur & aperitur intelligentia man-
 datorum, ut sciamus, quid appetere, aut quid vitare
 debeamus; non autem per illum nobis prestari, ut
 quod faciendum cognovimus, etiam facere diligamus
 atque valeamus. 9. Anathematizandum eum, qui
 dixerit: ideo nobis gratiam justificationis dari, ut
 quod facere per liberum arbitrium, facilius
 implere possumus per gratiam: tanquam si gratia non
 daretur, non quidem facile, sed tamen possumus et
 iam sine illa divina implere mandata. Hæc ex S.
 Aug. sententiis Innocentii & Zozimi aucto-
 ritate firmatis. Subdit Cœlestinus: His ergo ecclæ-
 siasticis regulis, & ex divina sumptis auctoritate
 documentis ita adjuvante Domino confirmari su-
 mus, ut omnium bonorum affectuum atque operum,
 & omnium studiorum, omnium virtutum, quibus ab
 initio fidei ad Deum tenditur, Deum profiteantur
 auctorem, & non dubitemus ab ipsis gratia omnia
 hominis merita præveniri, per quem sit, ut aliquid
 boni & velle incipiamus & facere.

De reliqua parte doctrinæ (teste Smil. sup. n. 384.) quam de gratia & prædestinatione Aug. & Cœlestinus Alii occasione veritati fidei tradiderat, ita sub-
 iungit: Profundiores verò, & disciliioresque partes in-
 currentium questionum, quas latius pertractarunt,
 qui Hæretici restiterunt, sicut non audiens con-
 temnere, ita non necesse habemus astruere. Quia ad
 confundendam gratiam Dei, cuius operi ac dignationi
 nihil penitus subtrahendum est, satis sufficere credi-
 mus, quidquid secundum predicas regulas Apostoli-
 ca. Sedis nos scripta docuerunt, ut prorsus non opinie-
 mur Catholicum, quod apparuerit praefatis sententiis
 esse contrarium.

Quævis ergo non omnia sint fidei, quæ
 Augustinus de gratia & prædestinatione scrip-
 tur, attamen, ut recte notat Theod. sup. Tiam
 in illis incurritibus questionibus decidendi-
 sis. Augustini auctoritas, nisi evidens ratio, vel
 Smising. Ecclesiæ definitio obliter, aliorum Doctorum
 auctoritati est præferenda, & Theologiam fa-
 cit certitudinem vel probabilitatem, juxta quod
 certo vel probabilitate constat de mente Augu-
 stini: hoc enim saltem (inquit ille) convincit
 reverentia, quam doctrinæ D. Aug. de Gratia
 detulerunt omnes post ipsum Catholicæ Do-
 ctores;

stores; aliqua horum elogia adjungamus.

S. Hieronymus in epistola ad S. Aug. quæ est 25. inter Aug. epistolas ait: *Omni quidem tempore Beatitudinem tuam eo, quo deserit honore, veneratus sum;* & habitantem in te dilexi Dominum Salvatorem. Sed nunc si fieri potest, cumulo aliquid addimus, & plena complemus Macte virtute, in orbe celebrari, Catholici te conditorem antiqua rursum fidei venerantur atque suspicunt: & quod signum majoris gloria est, omnes heretici detestantur. Illustrius eum commendat in Catal. Script. Eccl. inquit: *Augustinus Episcopus volans per montium cacumina quasi aquila, & ea, qua in radiis montium sunt, non considerans. Paulinus Nolanus Episcopus Epist. 31. apud Aug. inquit: Litieras tuas quas & de scholasticis facultatibus afflentes, & de celestibus favis dulces, ut anima mea medicas & altrices in quinque libris (contra Manichæos scriptis) teneo, quos non pro nostra instructione tantum, sed etiam pro Ecclesia multarum urbium utilitate suscepimus*

O verè sal terra, quo præcordia nostra, ne possint facili vane scire errore, conduntur. O lucerna dignè super candelabrum Ecclesia posita, qua latè Catholico urbibus de septiformi ligno pastum oleo latuita lumen effundens, densa luci hereticorum caligines discutit, & lucem veritatis à confusione tenebrarum splendore clarissimi sermonis nubilas Os enim tuum fistulam aqua viva & venam fontis aeterni meritò dixerim. S. Prosp. Epist. ad Ruff. appellat illum: *Precipuum portionem Domini sacerdotum, & præstantissimum ministrum gratia. In Carm. Africani Concilii ingenium, lumen avi sui, sanctum sapientie templum. Et 1.3. de Vic. Contemp. c. 31. inquit: S. Augustinus Episcopus acer ingenio, suavis eloquio, secularis litteraturæ peritus, in Ecclesiasticis laboribus operosus, in quotidianis disputationibus clarus, in omni sua actione compostus, in expositione sua fidei nostra Catholicus, in quaestioribus absoluendis acutus, in revincendis hereticis circumpectus, & in explicandis Scripturis Canonice causus. Hi Augustino contemporanei quinto saeculo.*

S. Fulgent. 1.2. de Verit. Prædest. c. 18. de S. Aug. libris pronuntiat: *Hos legat omnis, qui salutem eternam adipisci desiderat. Caiusiodorus* 1. de di. Leqt. c. 22. *Ipsa etiam Doctor eximius beatissimus Augustinus, bellator hereticorum, defensor fidelium, & famosorum palma certaminum: in quibusdam libri nimia difficultate recendit, in quibusdam si est planissimus, us etiam parvulus probet acceperit: cuius opera suavia sunt, obscura vero magnis utilitatibus farcita pingue sunt. Et in prologo super Plat. Augustinus litterarum omnium egregius Magister: & quod in ubertate rarum est, cauissimus disputator. Decurrit quippe tanquam fons purissimus, nulla sece pollutus. Sed in integritate fidei perseverans, nescit hereticis locum dare, unde se se possint aliqua collatione defendere. Totus Catholicus, totus Orthodoxus invenitur, & in Ecclesia Domini suavissimo nitore resplendens, superni luminis claritate radiat.*

Greg. Magnus 1.8. Regist. c. 37. ad Innoc. Episcopum ita scribit: *Si deli-*

cioso cupitis pabulo saginari; B. Augustini opuscula legi, & ad comparationem sacerdotis illius, nostram fuisse non queratis. Concilium quoque Tom. 8. inquit: Vir quoque sanctissimus Augustinus vestigationis acumine causas, inventendi arte preci- pius, afferendi copiæ proflusus, eloquentia flore reca- stus, sapientia fructu fuscundus. Et Ildephonse Tolet. Hom. 2. de B. Virg. Audiant Augustinum, cui contradicere fas non est. Decoravit octavum saeculum Ven. Bed., qui Tom. 2.1. de sex Aeu- sic loquitur: B. Augustinus Hipponefus Episcopus omnium Doctor eximus Ecclesiarum. Et Tom. 1. de Taber. & valis: Augustinus omnia, quæ fidem turbare poterant, hereticorum venena erucavi. Paulinus Aquileiensis 1.7. Cont. Fel. S. Augustinus Vbiique purissimus in Catholica fide, & versatissimus Doctor esse comprobatur. Et Jonas Aurel. 1.6. de in- cultu Imag. erga Claudium Taurin. hereticum. Eisti ceteros Pares excepsisti, B. Augustinus, qui constat inter omnes Latinos Doctores discretissimum esse Doctorem, sanctaque Ecclesia Dei fortissimum defensorem & propugnatum excipere non debuit. Is enim, est non solus, divina sibi suffragante gloria, aliis sacundius copiosiusque diversarum harum, & scismaticorum perversa statuta rationabiliter veritatem, destruxit atque prostravit.

Sub nono Hinckmarus Remensis Archiep. de Prædest. c. 1. vocat Aug. Doctorem mirissimum, & plures ejus laudes enumerat. Amolo Log- dun. Archiep. Opus 2. de Grat. & præcipientia ait: D. Augustinus post Apostolum præcipuas præ-destinationis & gratia predicator. Et Lupus Set- vatus 1.1. de lib. Arb. Ipse autem Augustinus, quem nescia utram rerum inventione magis, an di- cendi felicitate mireris, de libero arbitrio & gratia Dei tanta disserit, ut vix possint ab aliquo legi. Omnia vero, ut mea fert opinio, quamquam ha- clarissima & utilissima, à nemine memoria conser- neri. Quid enim sentiendum sit de libero arbitrio & gratia Dei, sicut nemo tam laborioso indagine re- gavit, nemo ut ille tam diu perseruit; ita ut pri- cunctorum dixerim: nullus urinque tanta veritatis proprietate invenit, nullus tanta eloquentia avertens afferuit, nullus inexpugnabilium argumentum o- piā tantā defendit. Transeo Remigium. Antiphon. sub decimo saeculo & alios: Petrum Do- minianum, Rupertum &c. sub undecimo: Hic- gonem Victorinum, Petrum Cluniae, &c. sub duodecimo: Vincentium Bellovar. S. Thomam &c. sub decimo tertio: Vincentum Fento- rum, S. Antoninum, Beslarionem, Dionylium, Carthus. Hieronymum Torremensem, & alios sub sequentibus saeculis: & ad magni Doctoris do- strinam revertor. Cumque Augustini tempora plena sint testimonii pro necessitate gratia, liberenter ea pertranseo, contentus unico ex lib. 1. contra duas Epist. Pelag. ad Bonif. c. 19.

Ibi explicans ea verba Christi Joan. 6. v. 44. Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum, inquit: Non ait, duxerit, ut illi ali- quo modo intelligamus procedere voluntarem. Quis me trahit, si jam volebat? Et tamen nemo venit, nisi velit. Trahit ergo miris modis, ut velit, ab illo, qui novit intus in ipsis hominum cordibus operari, non

ut bonines, quod fieri non potest, volentes credant; sed ut volentes ex voluntibus siant. Volentes, inquam, liberi libertate indifferentes: etenim lib. 1. Reract. c. 22. sic ait: *Nisi quisque voluntatem mutaverit, bonum operari non potest, quod in nostra potestate esse possumus, alio loco Dominus docet* (Matth. 12.) ubi ait: *Aut facite arborem bonam, & fructum eius bonum, aut facite arborum malam, & fructum eius malum. Quod non fit contra gratiam Dei, quam predicamus. In potestate quippe hominis est, in melius mutare voluntatem, id ea potestas nulla est, nisi a Deo detur, de qua dictum est (Joan. 1. v. 12.)* Dedit eis potestas fratrem filios Dei fieri. Cum enim hoc sit in potestate, quid cum (id est, si aut quia) volumus facimus (& eum non volumus, non facimus) nihil tam in potestate, quam ipsa voluntas est: sed preparatur voluntas a Domino (sic ille per internum gratia auxilium) Eo modo ergo dat potestas.

Eo modo attrahit Pater ad Filium homines, & ex nonlibentibus facit volentes; sic tamen, ut dimittat eos in libero arbitrio, teste Augustino lib. 2. contra Lit. Peril. c. 84. ibi: *Si tibi proponam questionem, quomodo Deus Pater attrahat ad suum hominem, quos in libero dimisit arbitrio, fortassis tam difficile soluturus es. Quomodo enim attrahit, si dimittit, ut quis quod voluerit eligat? Et tamen utrumque venit est, sed intellectu hoc penetrare pauci valent. Eadem intelligendi difficultatem asserit S. Aug. l. 2. de Pecc. Mer. c. 18. Ipsa etiam ratio, qua de iis rebus (gratiâ videlicet & libero arbitrio) a talibus, quales sumus, iniiri potest, quemlibet nostrum querentem vehementer angustat, ne sic defendamus gratiam, ut liberum arbitrium auferre videamus, ne liberum sic afferas arbitrium, ut superba impietate ingratia Dei gratia videamur.*

Idem dicit l. 4. Cont. Jul. c. 8. *Ista quoq[ue] ubi de arbitrio voluntatis & Dei gratia disputatur, ita est ad discernendum difficulter, ut quando defenditur liberum arbitrium, negari Dei gratia videatur; quando autem afferitur Dei gratia, liberum arbitrium putetur auferri. Et de Prædest. SS. c. 14. de Catholicis tractatoribus ante exortam hæresim pelagianam ait: Quid igitur opus est, ut eorum scruteris ipsa, qui priusquam ista hæresis orinetur, non habuerint necessitatem in hac difficultate ad solvendum questione versari. Fuit igitur difficultis intellectu, non solum Pelagianis, sed & Catholicis Tractatoribus ante S. Aug. & ipsi Aug. & omnibus, qui de liberis arbitris natura, & efficacis gratia Dei Catholicis sentiantur.*

Imo difficultissimum dicit S. Aug. questionem hanc Epist. 47. De qua difficultissima questione, hoc est de voluntate & gratia non opus habui etiam in hac Epistola diutius disputare. Tantummodo maneat, ut in fide fana Catholicæ perséverent, qua neque liberum arbitrium negat, sive in vitam malam, sive in vitam bonam, neque tantum ei tribuit, ut sine gratia Dei valeat aliquid . . . vos quoque charissimi etiam in hac Epistola exhortor, quod nos omnes exhortatur apostolus: non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad temperantiam, sicut unicuique Deus paratus est mensuram fidei. Ecce credam mons concordiam gratiae cum libero arbitrio: nam,

ut subjungit, si non esset liberum arbitrium, non dicereur (Prov. 4. v. 26.) rectos cursus fac pedibus tuis, & vias tuas dirige (vulgata legit: dirige semitam pedibus tuis, & omnes via tua stabilientur) subdit: Ne declines in dexteram neque in sinistram. Et tamen sine Dei gratia si posset hoc fieri, non potest a dicere (v. 27.) Ipse autem rectos faciet cursus tuos, & itinera (vulgata legit: itinera autem) tua in pace producit. Et concludit: Non declinetis in dexteram, neque in sinistram. Hoc est: non sic defendatur liberum arbitrium, ut ei bona opera sine Dei gratia tributu: nec sic defendatur gratiam, ut quasi de illa securi mala opera diligatis, quod ipsa Dei gratia avertiat à vobis. Ita se submittit questioni huic difficultate, inquit difficultissimam aquilinum Augustini ingenium. Mirum si per novas hypotheses, concensus aut instantia evidenter huic difficultissimæ questioni & concordia aliquis conciliaret. Certè is non sicut aquila, sed super Aquilam Augustinum volaret. Donec id appareat, maneat quod dicit S. Aug. Epist. 46. de quodam in Valentini contubernio: *Non intelligit librum meum, aut foris ipse non intelligitur, quando diff. illam questionem & paucis intelligibilem solvere ariue enodare conatur. Et quomodo paucis, si cum gratia maneat sola libertas à coactione? Num pauci penetrare valent, Beatos Angelos & homines voluntariè, id est, non coacte Deum amare? Vel si multi hoc valent intellectu penetrare, cur non etiam, quomodo Pater attrahat ad filium homines, quos dimittit in libero arbitrio, id est, quos non cogit, sed tamen necessitat? Tu cogita. Ego Ruardi Tapperi sententia Art. 7. substerbo, qui dicit: Nullam haec questione de gratia & libero arbitrio, quam difficultissimam dicit B. Aug. haberet difficultatem, si libertas intelligetur coactionem excludere solum & non necessitatem.*

Etiā scriptum scio Ecclesiastici 15. v. 18 & 19. 60.
Ante hominem vita & mors, bonum & malum: quod placuerit ei, dabatur illi: quoniam multa sapientia Dei, & fortis in potentia, videns omnes sine intermissione. Ecce apertissime videmus (testo S. Aug. lib. de Grat. & Libe. Arbitr. c. 2.) expressum liberum humana voluntatis arbitrium. Sed & gratia Dei non tacetur. Enimvero cavendum est, ne divina testimonia, & quæcumque alia, Quæ (juxta Aug. mox citatum c. 4.) sine dubitatione sunt plurima in defensione liberis arbitriis, sic intelligantur, ut ad vitam piam, & bonam convergant, cui merces eterna debetur, adjutorio & gratia Dei locus non relinquatur. Nam & plurima sine dubitatione sunt divina testimonia in defensione gratiarum divinarum, ejusque necessitatis ad opus prædestinationis. Praecepit notandum, quod ait Apostolus 1. Cor. 4. v. 7. *Quis enim te disserit? Quid autem habes, quod non acceperisti? Si autem acceperisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* Declaratur necessitas ex illis. Ad quæ verba D. Augustinus de Prædest. SS. cap. 5. In hac (inquit) Apostoli evidentissima intentione, quæ contra humanam superbiam loquitur, ne quisquam in homine, sed in Domino glorietur; dona Dei naturalia suspicari, sive ipsam totam, per-

perfectamque naturam, qualis in prima conditione data est, sive virtutem naturae qualescumque reliquias, nimis, quantum existim; absurdum est. Hic autem prius dixit; Quis enim te discernit? Et deinde addidit: Quid autem habes, quod non accepisti? Posset quippe dicere homo inflatus adversus alterum: discernit me fides mea, justitia mea, vel si quid aliud. Talibus occurrentis cogitationibus bonus Doctor: Quid autem habes, inquit, quod non accepisti? A quo, nisi ab illo, qui te discernit ab alio, cui non donavit, quod donavit tibi? Ita Augustinus.

61. Neque hoc tantum (audit) Christof. Homil. Item ex D. 12. in 1. Epist. ad Cor.) aut illud accepisti, sed Chrysost.

quidquid habes; non enim merita tua haec sunt, sed Dei gratia. Eridem S. Pater Homil. 12. in Epist. ad Hebr. sive (inquit) cucurris, sive satagavis, non puta tuum esse effectum; si enim desuper non adveniat adjumentum, omnia in vanum erunt. Si quidem (ut bene ad propositum nostrum adver-

t) D. Bernardus lib. de Grat. & libe. arbitr.)

Conatus liberi arbitrii ad bonum & casu sunt, si a gratia non adjuventur, & nulli, si non existentur. Et ramen, ut apposicte D. Christof. Iup. Quidquid adeptus fueris eorum, ad quae festinas, manifestum, quia currere & volendo adipisceris; non iouis tu, sed gratia Dei tecum. Nam, ut Apostolus 1. Cor. 15. v. 10. de leipo testatur: Gratia Dei sum id, quod sum, & gratia ejus in me vacua non fuit, sed abundantius illis laboravi (eurrendo utique & volendo) non ego autem (iulus) sed gratia Dei mecum.

62. Alius locus Apostoli ex Rom. 9.

Alius locus Apostoli, in quo manifestissime prædicat gratiarum prædestinationem, de qua hic tractamus, sumitur ex Epist. ad Rom. cap. 9. v. 11. & seqq. Cum (inquit) nondum nati fuissent (Jacob & Esau) aut aliquid boni egisset aut mali (ut secundum electionem propositum Dei maneret) non ex operibus sed ex vocante dictum est ei (Rebecca) Quia major servies minoris (Gen. 28. v. 23.) fictus scriptum est (Malach. 1. v. 2. & 3.) Jacob dixerit, Esau autem odio habui. Quid ergo dicemus: nunquid iniquitas apud Deum? Absit. Moysi enim dicit (Exod. 33. v. 19.) Misericordia tua misereor, & misericordiam praestabo, cuius misericordia. Igitur non volenis, neque currentis, sed miserenatis est Dei. Dicit enim Scriptura (Exod. 9. v. 16.) Pharaonis Quia in hoc ipsum excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam, & ut annuntietur nomen meum in universa terra. Ergo cujus vult misereatur, & quem vult inducat. Dicis itaque mihi: Quid adhuc queritur? Voluntati enim ejus quis resistit? O homo tu quis es, qui respondas Deo? Nunquid dicit signum ei, qui se finxit: Quid me fecisti sic? et non habet potestatem signum suum ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? Hucusque D. Paulus.

In toto electio-
nem referit
placitum liberale Dei & Unde & Psal. 17. v. 20.
citat David: Salvum me fecit, quoniam voluit me. Et
rare Dei. ut David: Salvum me fecit, quoniam voluit me. Et
Christus Joan. 15. v. 16. Non vos me elegistis, sed ego
elegi vos, ut eatis & fructum adferatis, & fructus
vester maneat. Conlonat Apostolus ad Ephes. 1.
v. 4. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut

essemus sancti. Non (prout ponderat D. Augustinus) prædest. SS. c. 18.) quia futuri eramus. Et codem lib. c. 17. sic ait: Nam quid est, quod ait apostolus? Sic ut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem? Quod profecto si propterea dictum est, quod prescivit Deus credituros, non quia futuri fuimus, ipse credentes: contra ipsam præscientiam legitur filius diuens: Non vos me elegistis, sed ego vos legi: cum hoc potius præscrevit Deus, quod ipsi eum fuerant electi, ut ab illo mererentur eligi. Elegi sunt itaque ante mundi constitutionem ead prædestinatione, in qua Deus sua futura facta præfivit, electi sunt autem de mundo ead vocatione, quia Deum id, quod prædestinavit, implevit.

Hinc Apostolus 1. Cor. 7. v. 25. Confidit (inquit) do tamquam misericordiam confidamus Domino, ut sim fidelis, non quia jam erat fidelis. Et 1. ad Eph. v. 5. Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum secundum propositum voluntatis sue, in laudem gloriae gloriae sua. Quomodo autem in laudem gloriae gloriae sue, si homo primam gratiam propriis virtibus mereatur? Debuissest potius dicere, in laudem gloriae meritorum nostrorum. Nota etiam, quod ibidem scribit Apostolus v. 11. In quo etiam & nos sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum ejus, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis sue. Ubi significat, electionem ex parte nostra instar fortis fuisse fortunata & causalem; quia nullam habuit in nobis rationem: ex parte Dei vero factum fuisse ex causa intentione, & determinante proposito. Merito ergo dixit Discipulus, qui supra pectus Iesu respicit, cubuit in ultima cena, 1. Epist. c. 4. v. 10. In cuius hoc est charitas, non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior duxit nos, & misericordiam suam unigenitum pro peccatis. Plures Scripturae idem propositum possent adducere, sed hæc sufficiunt in re, ab Ecclesia toties definita, & à SS. Patribus tam manifeste tradita. Si autem à me queritur, quoniam etiā ex ratione Conclusio nostra possit probari? Respondeo, citius, duplitem ab Augustino offerri cap. 12. de Prædest. Secundum quod videtur incipit: Sed omnis haec ratio, quæ defendimus, gratiam Dei per Iesum Christum Dominum nostrum vere esse gratiam, id est, non secundum meritum nostrum, quoniam evidenter divinorum eloquiorum testimoniorum afferatur; tamen apud eos, qui nisi aliqui sibi assignent, quod priores dent, ut retributur, & ad omni studio pietatis reprimi se patant; laboratur aliquid in etate majorum, iam atentum voluntate arbitrios sed ubi venitur ad parvulos, & ad ipsos Mediatorum Dei & hominum, hominem Christum Iesum, omnis deficit precedentium gratiam Dei humanorum assertio meritorum; quia nec illi alii homini præcedentibus meritis discernuntur a ceteris, ut pertineant ad liberatorem hominum, nec ille nullis humanis præcedentibus meritis, cum & ipse sit homo, liberator factus est hominum.

Ceum igitur parvolorum prædestinatione fuit gratuita, id est, facta sine ullis meritis, etiam congruis; sic indicem ceterorum; quia nulla affectus est assignabilis sufficiens disparitas; & inconvenientia, quæ secundum Aliquos, sequuntur de ipsa

ex prædestinatione gratuita hominis adulti, sequuntur idem ex prædestinatione gratuita parvuli. Planc, inquis, & ideo Semipelagianoi etiam hanc negant. Scio; sed attende quid dicat D. Aug. sup. Quis audiat (quasi dicat, non est dignum auditu) quod dicuntur parvuli pro suis suis meritis in ipsa infantili aetate baptizati exire de hac vita; & ideo illi non baptizati in eadem aetate mori, quia & ipsorum praefixa sunt merita summa, sed mala; non eorum vitam bonam, vel malam, Deo remunerante, vel dannante? Rogas: quare id non sit dignum auditu? Respondet continuo S. Doctor: Sed nullum apostolus quidem limitem fuit, quem transredi non debeat hominis, ut mitius loqueris, incauta iusficio. Ait enim (Rom. 14. v. 16. 2. Cor. 5. v. 10.) Omnes stabimus ante tribunal Christi, ut referat unusquisque secundum ea, que per corpus gestit, sive bonum, sive malum. Gestis, inquit, non adjunxit, vel gesturus fuit. Sed unde hoc talibus viris in mentem venerit uscio, ut futura, qua non sunt futura, puniantur, aut honorentur merita parvolorum. Et post pauca: Quid est ergo: Secundum ea, quæ per corpus gestis, nisi secundum ea, quæ gestis eostempore, quo in corpore fuit, ut per corpus intelligamus corporis tempus?

Ergo secundum D. Aug. & fidem Catholica-
cam parvuli non præmiantur, aut damnantur
propter bona vel mala opera, quæ fecissent, si
supereruerint. Propter quid ergo? Accipe verba D. Aug. ibidem: Ad quod tempus corporis per-
tinet etiam, quod Pelagiani negant, sed Christi Ec-
clesia confutat, originale peccatum: quo sive soluto
per Dei gratiam, sive per Dei iudicium non soluto,
cum morienti infantis, aut merito regenerationis
transfuerit ex malis ad bona, aut merito originis
transfuerit ex malis ad mala. Hoc Catholicæ fides
noscit. Sic ille. Vide etiam, quæ contra hunc
eritorem scribit cap. 13. & 14. ejusdem libri.
Item lib. de Dono Persever. c. 9. & 10. Præte-
rira Epist. 105. ac 106. Nimirum longum esset omni-
nia hic describere. Tantum reffero, quod habet
Epist. 106. ubi ex eo, quod ait Dominus Luc.
19. v. 10. Venit filius hominis querare & salvum
facere, quod perierat, sic argumentatur: Non ait:
quod perierunt fuerat, sed, quod perierat: quid
offendens, nisi peccato primi hominis universi
genitris humani perisse naturam? Intellige naturam
perisse accidentaliter tantum, non substantialiter,
scitur libertas perit accidentaliter tantum, quod
sanitatem nempe, integratatem & inno-
centiam; non substantialiter, ita explicat Con-
cil. Trid. Sess. 6. Jutif. c. 1. dicens: Oportere,
in uniusque agnoscat & fateatur, quod cum om-
nibus huminibus in prævaricatione Adæ innocentiam per-
didissent facti immundi, & ut Apostolus inquit, natu-
râ filii uero, quemadmodum in Decreto de peccato ori-
ginale (Can. 1. sequentis tenoris: Si quis non con-
fiteretur primum hominem Adam, cum mandatum Dei
in paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem &
iustitiam, in qua constitutus fuerat, amississe, incur-
sisse per offensam prævaricationis, bujusmodi
nam & indignationem Dei, atque ideo mortem,
quam illi antea comminatus fuerat Deus, & cum

morte captivitatem sub ejus potestate, qui mortis de-
inde habuit imperium, hoc est, diaboli; totumque
Adam per illam prævaricationis offensam secundum
corpus & animam in deterius commutatum fuisse,
anathema sit) S. Synodus exposuit, usque ad ser-
vi erant peccati, & sub potestate diaboli ac mortis, ut
non modò gentes per vim naturæ, sed ne Iudei quidem
per ipsam etiam litteram legis Moysi inde libe-
rari aut surgere possent; tametsi in eis liberum ar-
bitrium minimè extinctum esset, viribus licet atte-
nuatum & inclinatum.

Hoc sensu intellige S. Aug. supra contra Pe-
lagianos adstruentem infirmitatem naturæ libi
relicta tanquam rem certam, & immediatè sub-
jugentem: Qui ergo aliter docet, & non acquie-
scens ei, qua secundum pietatem eis, doctrina contra

Sed inßictum
vulnera &
induta in
firmans.

S. Aug.

gratiam Salvatoris & contra sanguinem Redempto-
ris, tanquam salvam & liberam naturam defendit
humanam. & Christiano tamen conscribi vocabulum affer-
at, quid de parvolorum discretione dictum est?
Idem clarius adhuc Enchir. c. 30. Hac pars ge-
neris humani, cui liberationem Deus, regnumque nature ne-
promisit aeternum, numquid meritis operum suorum qui sepe-
reparari potest? Absit: quid enim boni operari potest
perditus, nisi quantum fuerit à perditione liberatus &
Nunquid libero voluntatis arbitrio? Et hoc absit: nam
libero arbitrio male uiens homo, & se perdidit &
ipsum cum libero peccare arbitrio, victore
peccato amissum est & liberum arbitrium, fauum
nempe & expeditum ad bene operandum: A
quo enim quis devitius est, huic & servus addictus
est qualis quoque potest servi addicti esse li-
bertas, nisi quando eum peccare delectat? Liberaliter
enim servit, qui sui Domini voluntatem libenter fa-
cit: ac per hoc ad peccandum liber est, qui peccati
servus est. Vnde ad justè faciendum liber non erit,
nisi à peccato liberatus esse iustitia caperit servus.

Ipsa est vera libertas propter recti facti latitudinem,
simul & pia servitu proper præcepti obedientiam.
Sed ista libertas ad bene faciendum, unde erit ho-
mini addictio & vendito, nisi redimatur ille, cuius illa gratia.
vos est, si vos filius liberaverit, tunc vere liberi eritis &
Perit igitur solum libertas & natura ad bene
& meritorie agendum prompta & expedita,
qua debuit per gratiam Christi prævenientem
& adjuvantem expedita fieri. Si gratiam hanc
expeditionem præbentem effientia libertatis ad
bene operandum constitutivam dixeris, dic &
vigilam effe ejusdem effientia constitutivam.
Si ita perire natura, quomodo propriis viribus
seipsum excolet? Facultatem habet (inquit S. Aug.
lib. 3. de Libero Arbitr. c. 20.) ut adjuvante
Creatore (per auxilium gratiae internæ) seipsum
excolat, & pio studio posse omnes acquirere &
operari virtutes, per quas & à difficultate cruciane, &
ab ignorantia & cuncte liberetur.

Adjuvante, inquam, Creatore, non propriis
viribus. Siquidem (teste Concil. Araus. 2. c. 68.
25.) Hoc Deo propitiante & predicante debemus, &
Dei homo
nihil boni
salutaris po-
test facere.
Concil. Araus.

Tomus II.

S. Aug.

divina prævenient. Unde veritas ipsa dicit Joan. 8. v. 36. Si vos Filius liberaveris, vere liberi eritis. id ipsum est autem utor veribus D. Aug. lib. 14. de Civit. cap. 11. ac si diceret: Si vos Filius salvos fecerit, tunc vere salvi eritis. Inde quippe liberator, unde Salvator. Et paulo superius atque arbitrium igitur voluntatis tunc est vere liberum, cum vitium peccati que non servit. Tale datum est à Deo, quod amissum proprio vitio, nisi à quo dari potuit, reddi non potest. Et, amabo, per quid redditur? Respondet et D. Aug. de Spir. & Lit. c. 30. Per gratiam sanatio anima à vitio peccati, per animam & sanitatem libertas arbitrii, expedita ad bonum.

69.
Parvuli
non sanan-
tur, nisi per
gratiam,
quam acci-
piunt ex li-
beralitate
Dei.

Parvuli in
utero ma-
terni non
habent usum
rationis.

70.

Lucta Iacob-
bi & Esau
in utero
matris so-
lum fuit
prodigium.
S. Aug.

Colligitur
ex eadem
Historia.

71.

Ioannes ex
speciali pri-
vilegio ha-
buit usum
rationis in
utero ma-
tris.

Prædestina-
tio Christi
fuit graci-
zia.

prædestinationis gratuitæ ipse Salvator, id est Mædiator Dei. & hominum homo Christus Iesus: qui hoc est, quibus tandem suis vel operum, vel scilicet præcedentibus meritis natura humana, quia in illa est, comparavit? Ac si diceret, non,

Sed quia probatio? Quia non prius existit. Nonne (interrogat D. Aug.) faciente ac suscipiente Verbo (naturam humanaam) ipse homo, ex qua debet esse capit, Filius Dei unicus esse capit? Ergo, secundum D. Aug. non prius p[ro]le homo humanus humanus extitit, quam tuuit unicu[m] Filiu[m] Dei. Quomodo ergo potuit merita filiationem Dei? Nonne (auditis rursum Aug. sup.) Filius Dei unicum feminam illam, gratia plena concepit? Nonne de Spiritu sancto, & Virgine Maria Dei filius unicu[m] natus est, non ex carnalitate, sed singulariitate munere? Nunquid metendum fuit ne, accidere atque, homo ille libero peccaret arbitrio? An id in itto non libera voluntas erat, ac non tanto magistrari, quoniam magis peccato servire non poterat? Nempe ista omnia singulariter admiranda, & alia, si quis eius propria verisimilitudine possint, singulariter in illo accepit humana, hoc est, nostra natura, nulla sua præcedentibus meritis.

Item docet lib. de Corrept. & Grat. cap. 11. dicens: Deus ergo naturam nostram, id est animam rationalem, carnemque homini Christi suscepit, & conceptione singulariter mirabiliter, vel mirabiliter singulariter, ut nullis justitia sua præcedentibus manu[m] filius Dei sic esset ab initio, quo esse homo capiscit, ut ipse & Verbum, quod sine initio est, una prima esset. Neque enim quisquam tantu[m] rei hys, & placatus est ignorantia, ut audeat dicere, quoniam de Spiritu sancto, & Virgine Maria Filium dominum nostrum, per liberum tam[en] arbitrium bene vivendo, & sine peccato bona opera faciendo meruisse, at iesu Christi Filius, resplendens Euangelio (Joan. 1. v. 24.) d[icitur]. Que dicente: Verbum caro factum est. Nam ali hoc factum est, nisi in utero virginis, unde sicut initium hominis Christi? Vide etiam cap. 24. de Dono Perlever. & eandem ibi reperies doctrinam.

Igitur ex prædestinatione Christi tale constituit argumentum: Prædestinatio Christi est exemplar nostræ prædestinationis; quia dicitur in Scriptura, Christum esse Caput, & nos membra eius, ad Ephel. 1. v. 22. & seq. Si omnia hys p[ro]p[ter]e eius sub pedibus eius, & ipsum dedit Caput supra omnem Ecclesiam, qua est corpus ipsius, & plenius eius, qui omnia in omnibus adimplatur. Item cap. 4. v. 15. & seq. Veritatem autem facientes in ch. Capititate, crescamus in illo per omnia, qui est Caput pro Christus; ex quo totum corpus compactum & conformatum per omnem juncturam submissationis, secundum operationem in mensuram cuiusque membrorum, augmentum corporis facit in adiunctionem sibi in charitate.

Oporiet autem membra esse conformia Capiti quoad fieri potest, & Caput esse exemplar membrorum, loquendo de capite politici corporis. Unde est illud Apostoli ad Rom. 8. sup. adhuc citatum: Quos præsivit & prædestinavit conformes fieri imaginis Filiu[m] sui. Subiungo: aquilæ Filius non meruit sibi suam prædestinationem;

igitur neque prædestinati merentur sibi suam prædestinationem. Ut proinde cum S. Aug. de Prædest. SS. c. 15. dicere possit, & verò debet: à gratiâ, si ab initio fidei sua homo quicunque Christianus, quâ gratiâ homò ille ab initio suo fatus est Christus: de ipso Spiritu & hic renatus, de quo est illa natus &c.

Sed enim, dicit aliquis; istud Subsumptum non est certum; nam innitiuit, ut patet ex dictis, huic principiis meritum deber antecedere præmium; quod non parvam habet difficultatem, qui id videtur negari à pluribus Scholasticis, qui dicunt, in humana natura Christi debuitse præcedere gratiam habitualem, per quam rediretur digna assumptione seu unione hypothetica. Hanc autem gratiam non est verisimile fuisse otiosam pro illo signo naturæ, ita ut nullum boni operis fructum proferret, v.g. dilectionem Dei super omnia, & acceptationem unionis cum Verbo. Sanè nec Angelo, nec primo homini (etiam in gratia creati sunt) collata fuit gratia habitualis absque propria & libera dispositione; prout nec modo sine ea conferunt adulto peccatori; ergo nec naturæ, à Verbo assumptæ, collata fuisse videtur gratia unionis absque propria & libera dispositione; & huc in peccatore adulto hæc dispositio est meritum congruum primæ gratiæ justificantis, quidam in humana natura fuerit meritum congruum gratiæ unionis? Accedit, quod electi Angeli, juxta Aliorū sententiam, accepérunt beatitudinem propter merita futura, id est, propter ministeria impendenda circa homines.

Et revera, quod non repugnet, quempiam accepere premium anticipatum propter merita futura, patet ex rebus humanis: Rex enim sèpè dat militi equum & arma in mercedem futuri servitii militaris, quod ab illo expectat, & ita sèpè alia contingit, mercedem anticipatam dati. Ecce objec̄to contra rationem desumptam ab exemplo prædestinationis Christi: sed faciem habet solutionem. Nam gratis concessa illa doctrinâ de gratia habituali, & ejus actu (qua tamen falsa est) responderet: neutrum habuisse rationem meriti respectu unionis hypothetica; et quod nulla foret proportio inter illa; quia dignitas unionis illius est quasi infinita; gratia autem & actus ejus, nisi fundatur in illa unione, simpliciter sunt finita, & nullam profunditatem habent infinitatem.

Unde est communior sententia Doctorum, etiam antiquos Patres, & B. Virginem non potuisse vel de congruo mereri Incarnationem Verbi quoad substantiam, sed solum quoad circumstantias ejus; ut quod tali tempore fieret, ut patet ex Tract. de Incarn. idque propter dictam improportionem. Igitur qui admireret, naturam humanam Christi prius extitisse, & habuisse gratiam habitualem, atque actum dilectionis, non idem deberet consequenter dicere, ea habuisse rationem meriti respectu unionis hypothetica quoad ejus substantiam.

Tempus II.

Sed nunquid etiam talis impropositio inter gratiam Angelorum, & ministeria impendenda eirè homines? Manifestum est quod non: nam urumque est simpliciter finitum; ergo ab Angelis non licet argumentari ad Christum, sive ad opera præcedentia Incarnationem. Omito illas sententias de Angelis communiter rejici

79.
Non valens
hic argumen-
tum ab
Angelis ad
Christum.

à Doctoribus, ut notat Scotus 2. Dist. 5. q. 1. merentis. In ista questione, n. 2. ubi sic ait: In ista qua: suam præfitione secunda non tenetur Magister, qui in fine per opera bujus quinta Dist. magis illam opinionem approbat; subsequen- que dicit ipsos (Angelos) fuisse beatos, antequam ita, ipsi eam (beatitudinem) meruerunt; sed merentur eam modò per obsequia impensa electis; sicut miles meretur equum, benè militatus per eum; sed non tenetur hoc.

Arque ut teneretur, inde ad summum sequetur, quod meritum non debeat tempore præcedere præmium; fucus ordine naturæ, qui in hoc consistit, quod efficiens causa præmi, ut præmium, non sit efficiens causa meriti, licet sit causa ejus finalis. Unde (inquit S. sup. n. 393.) quia in Angelis gloria æterna non est efficiens causa meriti, etiam dicatur, meritum ipsum tempore posterius consecutione gloria eorum, sed causa efficiens meriti illius est gratia, quan Angeli non meruerunt, sed prius per opera naturæ, quan meruerint, gratia accepérunt, idèo tenet prædicta sententia, potuisse Angelos mereri, & de facto meruisse consecutionem beatitudinis per opera illam consequentia.

Contra vero, cum radix & causa meritorum Christi sit gratia unionis, & causa principium que meriti non cadat sub meritum, ut est commune axioma in Theologia; diceret illa sententia, non similiter arque Angeli meruerunt suam beatitudinem per opera sequentia consecutionem ejus, potuisse Christum mereri gratiam unionis per opera eam gratiam subsecuta. Sic ille. Itaque, ut sup. adhuc dixi, non valet hic argumentum ab Angelis ad Christum. Sed neque ab homine, qui de congruo meretur suam justificationem. Quippe prius tempore, vel naturâ, quam se ad eam disponat, existit in ratione suppositi, habetque talis dispositio, quatenus in gratia auxilio fundata, sufficientem proportionem ad gratiam habitualis de congruo promerendam, cum sint ejusdem ordinis, nec ista gratia habitualis illam dispositionem infinitâ dignitate antecellat, quæ constat in Christo non habere locum.

Interim ex hoc merito hominis patet, ad rationem meriti & præmii ut sic non requiri, ut illud ita sit prius tempore; nam ultima dispositio ad justificationem non tempore, sed naturâ solum est prior justificatione. Adeo; quod certa fide tenendum sit, Patribus antiqui Testamenti datum fuisse gratiam propter merita Christi futura. Eodem igitur modo (inquit Smiling sup.) spectando præcè ordinem temporis inter Verbi Incarnationem & merita, dici posset, Christum per merita sublequentia potuisse mereri Incarnationem; sed solum id non potuisse spectando ordinem naturæ inter ista;

80.
Meritum or-
dine naturæ
debet præ-
dere præ-
mium.

Quare Alio-
qui doceant
Angelo-
meritis
suam glori-
k. subseq-
tia.
Smiling.

81.
Quare non
potest idem
dicari de Chris-
to, respectu
gratiae unionis
nisi.

Non valens
hic argumen-
tum ab
homine, quæ
de congruo
meretur ju-
stificationem
ad Christum.

82.
Meritum
non debet
tempore
præcedere
præmiam.

quia ordine naturæ & dependentiæ meritum debet esse prius eo, quod quis meretur, & Christi meritum non est hoc modo prius, sed posterius Verbi Incarnatione. Hæc ille.

83.
Quare
Christus
non potuerit
mereri suā.
Incarnatio-
nem; neque
homo possit
mereri pri-
mā gratiā.

Unde (inquit idem Auctor sup. n. 394) quemadmodum recte sequitur: Christus non potuit mereri suam Incarnationem (atque adeo nec prædestinationem ejus) quia ante illam non habuit principium merendi, sed ipsa gratia unius est principium meritorum ejus, ita sequitur, nos non possumus mereri priuam gratiam (ad eumque nec prædestinationem ejus) quia ante ipsam non habemus principium merendi, sed ipsa est illud principium; etiam si nos meritum nostrum principiumque ejus tempore antecedamus, & in hoc sit disparitas inter nos & Christum, quæ nihil refert: nam etiam si natura Christi humana tempore fuissest prior sui assumptione ad Verbum, æquè procederet ratio allata, & probaret, illam sui assumptionem mereri non posuisse. Ita Theod. Qui ibidem n. 395, aliam assignat similitudinem, & dissimilitudinem inter Christum & nos dicens: Liecit in hoc sit dissimilitudo inter Christum & nos, quod ipse sit naturalis, nos autem adoptivi filii Dei, in eo quod ad præsentem causam pertinet est similitudo, quod sicut Christo principium merendi sit sua filiatio, ita nobis principium merendi sit nostra filiatio vel dispositio ad illam; ex hoc enim ad propositum sequitur, neque ipsum suam, neque nos nostram filiationem promereri posse. Sic ille.

Alia simili-
tudo & dis-
similitudo
inter nos &
Christum.

84.
Prædestina-
tio Christi
fuit exem-
plar nostra,
etiam in mo-
do præde-
stinationis.

Itaque prædestinationis Christi fuit verum exemplar nostra prædestinationis non solum in gratia & gloria Christo & nobis prædestinata; sed etiam in modo prædestinationis gratia & gloria, quoad gratuitum beneficium primæ gratiæ, quæ in Christo est gratia unius, & in nobis gratia vocatiōis. Quāvis ergo Paulus (inquit Theod. sup.) locis allegatis non explicet similitudinem inter nos & Christum quoad meritum prædestinationis; ea tamen per argumentum à majori ad minus consequitur ex ratione imaginis, & ad imaginem facti, & ex ratione carpit & membrorum, quarum illam Christo, hanc nobis Paulus attribuit.

85.
Probatio.

Etenim si Christus est imago electorum quod ad tolerantiam passionis, & consecutionem gratia & gloria: & si est Caput eorum tam dignitate, quam causalitate, seu gratia & gloria influxu, ipse autem non potuit promereri suæ primæ gratiæ prædestinationem, quid miramur, si & ipsi electi, qui sunt facti ad imaginem, & qui sunt membra, quid miramur, inquam, si nec ipsi possint promereri primam suam gratiam? Deus est, qui fecit. Estò enim de potentia absoluta non foret hoc axioma verum: Principium meriti non cadit sub meritum; equidem Deum hic fuisse usum suæ potentia extraordinariæ nullum extat vestigium, sive in Scriptura, sive in Traditione, seu in ratione, ut patebit ex solutione eorum, quæ Adversarii objiciunt.

86.

Principis sit, quod habetur Actorum 10. v.

34. In veritate comperi, quod non est personarum ac-

ceptio Deus. Et illud ad Rom. 2. v. xi. Non nimis est acceptio personarum apud Deum. Indubitate non est; quia acceptio personarum peccatum est, quod nequit cadere in Deum. Sed nunquid in calu nostro est acceptio personarum? Absit, quia non est debitum justitiae, vel solùm diffinitus ad gratiam hominibus distribuendam, diximus agendo de virtutibus voluntatis divinae, & minus clare significat S. Aug. de Dono persever. c. 8. ibi: Non sumus ingrati, quod fessos in placitum voluntatis sue, in laudem gloriae gratia sua tam multos liberat misericors Deus de tam dubia perditione, ut si inde neminem liberaret, non esset iustus: ex uno quippe omnes in condemnationem non in justam judicari sunt ire, sed justam. Qui ergo habent gratiam diligunt; qui non liberatur debent agnoscer.

Addes quod Deus nemini posse negare gratiam suam etiam efficacem, nisi post peccatum præsumum, ut dicimus Sectione sequenti, ubi de positiva reprobatione. Et omnibus datur gratiam sufficiēt, ut dictum est disp. 2. dicitur.

4. Conclus. 3. & 4. Igitur ejus Deus vult misericordia, & quem vult indurat sine ullo viro exceptionis personarum; quia nee huic, ne illi debet misericordiam, & omnia operatur secundum æquissimum contumilium voluntatis sue, quāvis ex parte nostra nulla sit ratio, vel causa, aut dispositio ad primam misericordiam. Nihil forte observantiam legis naturæ placet roste remotissimam dispositionem, seu potius ablatiōem impedimenti gratiarum tamē & hoc regi posse, et cum neque ex natura rei, utpote diversi rationis cum gratia, neque ex voluntate Dei necessaria; etenim Deus sapientia maximis potentibus illam concedit, ut patet in Maria Magdalena, Paulo, Matthæo, Augustino, & his quārum plurimis.

Objicitur 2. istud Matth. 7. Petre & dñi vobis: quare & invenietis: pulsate & apriavibis. Item quod scriptum est Zachar. 1. v. 3. Convertimini ad me, & ego convertar ad vos. Ita 30. v. 18. Exspectat Dominus ut misereatur vestri. Et Proverb. 16. v. 1. Hemis animam preparare, cum aliis similibus Scriptis. Sed non convincunt intentum: nam facile respondetur ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 5. In sacris Litteris cum dicitur: Convertimini ad me, & ego convertar ad vos, liberatis uero demonum. Cum respondetur: Convertete nos Domine ad te, & convertentur, Dei nos gratia præsumit confitemur.

Monet ergo Scriptura petere non primam gratiam (quia sine illa, ut ait Apostolus Rom. 8. v. 12. 26.) Quid oremus sicut oparet nesciuimus; sed si spiritu (per gratiam suam internam) possumus pro nobis gemitis inenarrabilibus, (id est, facit nos postulare) sed uberiorē gratiam actualē, que etiam primam gratiam habitualem. Auge de hoc hac gratia intelligi potest parabola Christi quæ in tertio loco objicitur. Hæretici Match. 25. v. 15. Et uni dedit quinque talenta, alii autem duos, alii vero unum, unicuique secundum propriam rite. item. Siquidem gratiam habitualem seu iustificantes

cantem, ut docet Trid. l. 5. cap. 7. spiritus sanctus parit singulariter propter voluntatem, & secundum propriam cuiusque dispositionem & cooperationem. Quia tamen dispositionem & cooperatio non habent sine præveniente spiritus sancti inspiratione, ut ibidem definit canon. 3. sequentis tenet: si quis dixerit, sine præveniente spiritus sancti inspiratione aequaliter ejus adiutorio hominem credere, sperare, diligere, aut paternitatem posse sicut operari, ut ei justificationis gratia conferatur, anathematizat.

Quidni etiam dicta parabola intelligi possit de gratia actuali? Nam & hanc distribuit Deus secundum propriam cuiusque virtutem, id est, secundum cuiusque naturam, ut alibi vidimus; quia sic unumquemque vocat, prout novit apertum & congruum esse ejus libertati & naturali dispositioni, ut vocem suam sequatur, iuxta illud D. Aug. lib. 1. ad Simplicianum q. 2: ante medium: Quamvis multi uno modo vocati sint, tamen quia non omnes uno modo affecti sunt; illi soli sequuntur vocationem, qui ei capienda experientur idem. Et paulo post: Non volentis, neque curiosi, sed misericordes est Dei, qui hoc modo vocavit, quemadmodum apertum erat eis, qui secuti sunt vocationem; ad alios autem vocatio quidem pervenit, sed quia talis fuit, quia moveri non posset (id est, quia non moverentur) nec eam capere apti essent, vocati quidem dicitur possunt, sed non electi. De quibus infra subdit: si veleret etiam ipsorum misericordia, posset ita vocare, quemadmodum illis aptum esset, ut & moverentur (non dicit, possent moveri) & intelligerent, & sequentur. Plura similia habet Aug. ibi & alibi, que breviter gratia praeterero. Vide Smil. sup. n. 416.

Ubi bene notat, naturalem illam hominis dispositionem non esse meritum, vel conditionem, proper quam detur talis gratia; sed solum esse quid suppositum gratiae, cui illa accommodatur: quemadmodum non sequitur, gratia supponit naturam; ergo natura meretur gratiam. Alioquin melius secundum naturalia dispositio debentur majora auxilia gratiae, quod sibi fallit, id est, sibi contingit, ut his dentur minoria auxilia gratiae, & illis, qui pejus dispositi sunt, majora. Audite D. Aug. sup. sub finem: Quid volebat Paulus nisi ut invaderet, & traheret, vincire & necare Christianos? Quam rabida voluntas, quam furiosa, quam caca! Qui tamen unicam desuper voce prostratus, occurrente tali visu, quo mens illa & voluntas refracta a sevitia, retrorqueretur, & corrigeretur ad fidem, repente ex Euangelii mirabilis persecutor mirabilis predicator effectus est.

Ubi illi exaggeratio: Tali visu &c. significat non sine vehementissimo auxilio potuisse animum Pauli erga fidem Christianam pessimè afflatum tam subito ad eandem converti. Sic ergo (inquit Smil. sup.) pejus dispositi secundum naturalia (sub quibus nunc aquista comprehendendo) majora sibi dantur auxilia, quibus efficaciter vocantur ad bonum: unde nullo modo naturalibus ea auxilia homines promerentur, sed gratis illa accipiunt à Deo, natura delectu sua gratia abundantiam ocurrente, ad

laudem gloriae ejusdem gratia suscitare, attestante Paulo Rom. 5. v. 20. Vbi abundavit delictum, superabundavit gratia. Et 1. ad Timot. 1. postquam de leipo dixerat v. 13: Qui prius blasphemus fui & persecutor, & contumeliosus; sed misericordiam Dei consecutus sum. Subdit v. 14. Superabundavit autem gratia Domini nostri cum fide & dilectione, qua est in Christo Iesu:

Et quare putas perfectissimum Angelum non fuisse prædestinatum? Utique ut Deus ostenderet, quod non oportet eum conferre gratiam auctoritatem gloriam secundum ordinem naturalium. Igitur talis dispositio remotissima, si ita placeat eam vocare, nullo modo Deum obligat; obligaret autem aliquo modo, si foret meritoria etiam solum de congruo. Appositi dicit Apostolus 1. Cor. 1. v. 26. Videat vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles; sed quae sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes, & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia; & ignorabili mundi & contemptibilis elegit Deus, & ea quae non sunt, ut ea quae sunt deserueret, ut non gloriatur omnis caro in conspectu ejus.

Accedit: quod non omnia, quae dicuntur in parabolis, debeant quadrare in eam rem, cui parabola accommodatur; sed talis est, si ea quadrant, quae ad scopum parabolæ faciunt. Quod manifestum est (inquit Theod. sup.) in parabola de operariis vinearum Matth. 20, qui dieuntur murmurare contra parentes familias in retributione æternæ mercedis (si de illa mercede intelligatur parabola) in qua retributione murmuratio esse non potest: & in parabola distributionis talentorum (quam modò tractamus) etiam certum est non posse ecclesiæ Domino verè accommodari, quod in ea de ipso dicitur: Scio quia homo durus es, metis ubi non seminas &c. Eodem igitur modo illud, quod de distributione talentorum secundum propriam cuiusque servi virtutem in eadem parabola dicitur, non est necessarium quoad hanc partem de propria virtute accommodare hominibus; quia nihil facit ad scopum parabolæ, qui est tum necessitas talenti gratiae ad negotiandum pro nostra salute, tum maximè admonitio de necessitate bonorum operum, atque adeò boni usus gratiae ad salutem, & de certo tempore ad hujusmodi salutis meritum præfinito, quod est tempus hujus vice, post quod veniet Dominus, & ponet rationem cum servis suis. Hancenus Smil.

In stat aliquis: Ecclesiastici 15. v. 14. scriptum est: Deus ab initio constituit hominem rectum & Instansia reliquit illum in manu consilii sui &c. quod placuerit ei dabitur illi. Respondeat Smil. sup. n. 417. Supposita gratia ad hoc ut possit ei placere bonum salutis; solum ergo arbitrii libertas commendatur hoc loco, non vero gratia necessaria excluditur: imò latius aperit in finitum, cum dicitur, quod Deus ab initio fecerit hominem rectum, id est, gratia donis à creationis inicio instructum, & sic illum in manu consilii lui reliquerit,

94. 95.
Quare per-
fectissimus
Angelus non
fuerit pra-
destinatus.
Quid re-
quiratur ad
veritatem
aliquis pa-
rabola.
Smil.

reliquiter, ut si, vellet, cum gratiæ auxilio eam restitutinæ conservaret; post lapsum quoque sufficientiam illi offert auxilia ad resurgentum & perseverandum in bono. Sic ille.

96.
Non excluditur neceſſitas gratiæ
sufficiens gra-
tiae.

Deus ab
initio con-
ſtituit ho-
minem re-
ctum.
D. Aug.

97.
Dedit quo-
que ei gra-
tiam.

Ipsam re-
lavit in
eius libero
arbitrio, ex
D. Aug.

98.
Probat à
ſimili.

99.
Homo la-
pſus indiget
adjuvatio
gratiae.
S. Aug.

100.
Nemo habet
de ſuo niſi
mendacium
& peccatum.

Tu nora, quod in Biblia vulgata non ponitur ly Rectum, Interim necessitas gratiæ colligitur ex eo, quod dicitur v. 19. Quoniam multa ſapiencia Dei & fortis in potentia, videns omnes ſine intermissione, dando ſcilicet iþis gratiam (ſufficientem, quæ poſſit cum libero arbitrio eligere vitam, & bonum. Nam v. 18. habetur: Ante hominem mori & vita, bonus & malum, quod placuerit ei, dabitur illi. Herculè Deum conſtituisse ab initio hominem rectum, apertissimis verbis doceat D. Aug. l. 14. de Civit. c. 11. ibi: Fecit itaque Deus, ſicut ſcriptum eſt, hominem rectum, ac per hoc voluntati bona. Et ubi, quæſo, ſcriptum eſt? Rector Ecclesiastæ 7. v. 30, ſolummodo hoc inveni, quod feceris Deus hominem rectum.

Et verò non ſolum fecit hominem rectum, id eſt bona voluntas, ſed etiam dedit ei gratiam, In qua (teſte S. Aug. de Corrept. & grat. cap. 11.) ſi permanere vellet, nunquam malus eſt, & ſine qua etiam cum libero arbitrio bonus eſt non poſſet; ſed eam tamen per liberum arbitrium defereſſe poſſet. Nec iþipſum ergo Deus voluit eſt ſine ſua gratia, quam reliquit in eius libero arbitrio, quoniam liberum arbitrium ad malum ſufficit; ad bonum autem (quod ad ſalutem pertinet vitæ æternæ) nihil eſt, niſi adjuvetur ab omnipotenti bono, hoc eſt, à Deo. Quia eſt (audiuſi rurum Augustinum Enchir. c. 106.) peccatum in ſolo libero arbitrio erat conſtitutum; non tamen iustitia retinenda ſufficiebat liberum arbitrium, niſi participatione immutabilis boni diuinum adjuvatorum præberetur.

Probat à ſimili: Sicut enim mori eſt in hominis potestate cum veliti; nemo eſt enim qui non ſeipſum, ut nihil altius dicam, vel non vefendo poſſit occidere; ad vitam verò tenendam voluntas non ſatis eſt, ſi adjuvatoria ſive alimentorum, ſive quorumecumque tutaminum defint. Sic homo in paradiſo erat ad occidendum relinquenti iuſtitiam, idoneus erat per voluntatem; ut autem ab eo zeneretur vita iuſtitia, parum erat velle, niſi ille, qui eum fecerat (rectum, id eſt, cum amore caſto) adjuvaret. Hoc autem adjuvatorium (ut notat idem S. Doct. ſup. de Corrept.) ſi homo ille per liberum non defuerit arbitrium, ſemper eſſet bonus, ſed defuerit & defuerit eſt. Tale quippe erat adjuvatorium, quod defueret, ſi vellet, non quo feret, ut vellet. Hactenus Aug. de primo homine.

E quidem hic indigebat adjuvatorio gratia, multò magis homo lapsus indiget, de quo ſic loquitur lib. 1. Rerat. c. 10. Verum eſt, omnino o-
mnes homines poſſe convertere ad Dei præcep-
ta implenda) ſi velint: ſed preparatur voluntas à
Domino (per gratiam prævenientem) & tantum
augetur munere charitatis (per gratiam ſubſ-
quentem) ut poſſint, id eſt, ut impliant.

Etenim (ut loquitur tract. 5. in Joan.) Nemo
habet de ſuo niſi mendacium & peccatum. Si quid
autem habet homo veritatis atque iuſtitia, ab illo fonte
eſt, quem debemus ſit in hac eremo, ut ex eo, quæ
gutis quibusdam irrorati, & in hac peregrinatione

interim conſolari, ne deficitamus in via, venient
eius requiem ſatiatemque poſsimus. Si ergo qui
loquitur mendacium, de ſuo loquitur, qui loquitur
veritatem de Deo loquitur. Id eſt, nemo habet de
ſuo veritatem atque iuſtitiam ſatiantem, ſed
mendacium & peccatum. Et, amabo, quæ illa
gutta, quibus irroramur, & in hac peregrina-
tione conſolamur, niſi auxilia gratia, quibus
liberum arbitrium adjuvatur, ut placeat ei via
& bonum, ac mors atque malum diſpiceat? Igitur Scriptura Ecleſiasticæ 15, non impugna-
nos, ſed magis defendit.

Videamus ſi forte nos expugnet (critique
objectione tercia) quod ait Paulus Rom. 1. v. 21. Quia cum cognovisſent Deum, non ſicut Deum glo-
rificaverunt, aut gratias egerunt &c. Sequitur v.
24. Propter quod tradidit illos Deus in desideria
cordis eorum &c. Et de ſeipſo dicit Apolofus
1. Timot. 1. v. 13. Mifericordiam Dei conſeru-
sum, quia ignorans feci in incredulitate. Ergo
Gentilibus Deus negavit gratiam vocationis
ad fidem propter ſuam demerita. Paulo autem
conceſſit, quia, quæ male fecerat, per ignorantiam
excufabantur, ſi non à toto, tamen
enormi malitia. Respondeſſet: ly Quis, &c.
Propter, in dictis Scripturis non habere proprie-
tatem cauſalis; ſed concomitantiam dignitate,
ut posterioris Scripture ſenſus fit: Cùm igno-
rare feciſſem, mifericordiam confeſſus sum: tamen
prioris autem: cùm Gentiles Deum, quem tamen
cognoverant, non glorificaverint, tradiſſi
in desideria cordis eorum.

Ratio autem illius concomitantia eſt ſola
voluntas Dei, quæ non ponentibus obiecit
ſolet liberaliter gratiam impertiſſi, ponentibus
autem aliquando eam denegare in paucis
peccati, ut contigit Gentilibus, de quibus Pa-
ulus Rom. 1. aliquando verò ex arcano ſapien-
tiae ſuæ judicio eam largiter communicare, ut
in Matthæo, Zacheo, Magdalena, Paolo &
aliis infinitis accidisse videmus. Deinde: ii
Gentiles glorificaverint Deum, ſelices ex gra-
tia præveniente, quam ſufficientem habebunt
non fuſſient dari in reprobum ſenſum, ſed ul-
teriore gratiam promeriti, per quam tandem
pervenient ad iuſtificationem & ſalutem.

Unde quod dicitur 1. Timot. 2. v. 4. Quid
(Deus) vult omnes homines salvos fieri, & ad glori-
ficationem veritatis venire, ſubintelligendo, ſi ipſi
velint; licet ſit verum de ſecunda gratia; non he-
tamen de gratia omnino prima, quæ non eſt in po-
tentia homini potestate, ſed à Deo liberaliter omni-
bus omnino datur, & praefat vel potestatem
volendi obtinere gratiam ulteriore, vel etiam
ipſam huiusmodi voluntatem, ſi effex ſit. Sic
ergo Gentiles, de quibus Paulus, habuerunt
quidem primam gratiam, quæ poſſent velle ob-
teriore, ſed non quæ factum eſt, ut vellet. id eſt
eſt, habuerunt gratiam ſufficientem (quod dignum
eatur illis verbis: Quia cum cognovisſent Deum
non tamen efficacem. At verò Paulus habuit
primam gratiam efficacem, quæ cum cognoviſſet
Christum, dixit: Domine, quid mihi vici fatus?
Act. 9. v. 6. Porro ut vera ſit dicta Scripture:

Fuit omnes homines salvi fieri, sufficit, ut detur omnibus gratia aliquo modo sufficiens, prout suo loco latius dictum fuit.

^{104.} Sed instat aliquid: cum Christus æqualiter pro omnibus mortuis sit, æqualis debetur omnibus gratia. Respondetur: Christus pro omnibus qui voluntate suis qualiter mortuus est quod sufficientiam, quod exhibitionem pretii, quod sufficiens est ad redemtionem unius atque alterius (quia, mortuus est Deus voluerat, mors Christi plane sufficiebat,

ut propter eam daret omnibus gratiam efficacem) ecclæ vero quod applicationem quia non omnibus æqualiter applicata fuit. Loquatur S.

S. Petrus Resp. i. ad Object. Vincent. Quod ad

magnitudinem pretii, & quod ad unam pertinet causam generis humani, Sanguis Christi redemptio est iustus mundi. Sed qui hoc faculum sine fide Christi, & sine regenerationis Sacramento pertransiunt, redemptionis alieni sunt. Cum itaque propter unam omnium naturam, & unam omnium causam, a Domino nostro in veritate saeceptam, rectè omnes dicantur retempli, & tamen non omnes a capitulo finiunt, redemptio proprietas (id est, redemptio activa & passiva) baud dubie penes illos est, de quibus Princeps mundi missus est pro nos, & jam non vasa diaboloi, sed membra sunt Christi.

Et post pauca: Paulum quippe immortalitatem, quod confitum est de infirmitate nostra, & virtute divina, habet quidem in se, ut omnibus proficit, sed si non habbitur, id est, applicatur) non medetur. Ignitus quia mors Christi non omnibus sufficiens applicatur, fit, ut uni detur gratia sufficiens tantum, alieni autem gratia efficax, de quo plura ista, ubi de merito Christi. Si inferas ergo aliquis abique sua demerita infallibiliter damnabitur, scilicet ille, qui habet gratiam tantum sufficiens. Respondeo: infallibiliter quidem damnandum, sed propter demerita liberè perpetrata, puta peccatum mortale originale vel aduale, adeoque liberè & non necessariò necessitate antecedente, de quo alibi diximus, & Sect. sequenti adhuc dicemus.

Similiter ex iam dictis non sequitur, hominem seipsum discernere. Et si namque pendeat in executione à libero arbitrio, quod aliqui salvent, aliqui verò non, & eo modo seiplos discent, non tamen per solas vires liberi arbitrii. Quippe cum Apostolus dixisset i. Cor. 4. v.7. Quis enim te discernit? Statim subjunxit: Quid autem habes, quod non accipisti? Ergo opera, per quae homo seipsum discernit, habet ex gratia Dei, & non ex ipsis viribus naturæ. Et de operibus ex viribus naturæ loquitur Apostolus Rom. 9. v. 11. Non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, quia major serviet minori. Fatoe libens, homines per bona opera moralia promereri gratiam remissionis peccatorum, & vitam æternam; sed nimirum facta ex solis viribus naturæ? Nequam, sed ex fide & gratia præveniente, adjuvante aque cooperante. Nā, ut testatur Apostolus Hebr. 11. v. 6. Sine fide impossibile est placere Deo, Uique sine fide supernaturali, quæ non habetur abique ejusmodi gratia.

Nec obstat exemplum Cornelii, de quo di-

citur Actor. 10. v. 4. Orationes tue, & eleemosynæ tua commemorata sunt in conspectu Dei. Et v. exemplum 31. Cornelii exaudita est oratio tua, & eleemosyna tua commemorata sunt in conspectu Dei. Et tamen adhuc erat infidelis; Respondetur namque ex D. Aug. de Prædest. SS. cap. 7. Solet dici, id est S. Aug. credere meruit, quia vir bonus erat, & antequam crederet. Quod de Cornelio dici potest, cuius accepta sunt eleemosynæ, & exaudita orationes, antequam credidisset in Christum: nec tamen sine aliqua fide dabant & orabat. Nam quomodo invocabat, in quem non crederat.

Igitur, secundum D. Aug. ante adventum Petri Cornelius erat fidelis; alioqui quomodo rectè diceretur v. 2. Religiosus ac timens Deum cum omni domo sua, faciens eleemosynas multas plebi, & deprecans Deum semper. Quando ergo ibi.

i. de Bapt. c. 8. vocat ipsum gentilem dicens: Quar, Neque enim & Cornelius gentilis hominis orationes non sunt exaudita &c. per gentilem intelligit, qui nondum explicitè in Christum crediderat, quia

lis erat Cornelius ante adventum Petri. Hinc Aug. d. cap. 7. de Prædest. SS. in fine: Quidquid igitur & antequam in Christum crederet, & cum credidisset, bene operatus est Cornelius, totum Deo datum est, ne foris quis extollatur.

Antequam, inquit, in Christum crederet, & per Baptismum adscriptus foret in eius Ecclesiæ. Et idem d. cap. 8. significat, illum nondum fuisse lapis vivum, & in eo nondum habitualiter Deum. Itemq. q. 33. super Nun. Cornelius audentem, & credentem quod prædicaverat Petrus, esse mutatum: quia videlicet ante Baptismum non fuerit lapis vivus Ecclesiæ Christi, licet simpliciter esset lapis vivus; & quod ante Petri conationem, & fidem Christi, non fuerit illâ abundantia gratia inhabitatus à Deo, & mundatus, quam accepit Petrus prædicante, & ipso credente in Christum, & suscipiente Baptismum. Itaque nec hoc exemplum quidquam juvat Hereticos.

Uti nec Scripturæ, quæ videntur significare, in hominis potestate esse, ut si prædestinatus vel non, v.g. Timoth. 2. v. 21. Si quis emundaverit se ab istis (iniquitatibus) erit vas in honorem sanctissimum & utile Domino ad omne opus bonum paratum. Item Petri 2. cap. 4. v. 10. Quapropter fratres magis fratres non satagite, ut per bona opera certam vestram vocacionem & electionem faciatis.

Etenim ad primam Scripturam respondeatur: Apostolus solum proponit nobis, aliquid signum, per quod quasi ab effectu judicandum sit, quis sit prædestinatus. Hoc enim vasa eodem modo accipienda sunt, quo ad Rom. 9. ubi eorum discrimen ex sola voluntate artificis oritur, v. 21. An non habet potestatem figulus tui ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Deinde dicti potest: Paulum ibi, sicut & Petrum loco citato locutos fuisse de prædestinatione in executione; sic quippe quod aliquos effectus dependet à nostra voluntate; nam gloria æterna, ut infra videbimus, nostris bonis operibus obtainenda est. Potest etiam responderi; dictas Scripturas loqui de prædestinatione ad præsentem justitiam, ad quam datur meritum

Non obstat

Cornelius

adven-

tum Petri.

108.

Cornelius

eras fidelis

ante adven-

tum Petri.

Quar,

Aug. vocet

ipsum gen-

tilem.

109.

Qua

per præde-

stinationem

Petri fuerit

mutatus.

Exponitur,

quod ait A-

pol. 2.

Timoth. 2.

meritum congruum, fundatum tamen in gratia actuali.

111.
Item quod
dicatur A-
poc. 3.
Smiling.

Et consumili modo intelligi potest, quod dicitur Apoc. 3. v. 11. *Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam,* scilicet debitam secundum praefatem justitiam. Vel sane (inquit Theod. Iupr. n. 422.) significatur hac admonitione, quod praedestinatio non mandetur executioni quoad omnes effectus sine liberâ hominis adiutori cooperatione; quia tamen cooperatio non est causa meritoria praedestinationis, sed est praedestinationis efficiens bene autem intelligi potest, quod in aliqua effectuum serie unus unius alio non mandetur executioni, quamvis unus non sit agendi ratio seu motivum producendi alterum: ut homo non potest generare hominem, quin illum generet cum naturalibus suis proprietatibus; nec tamen ista sunt motivum voluntatis generandi hominem; nec potest quis ex eorum ducent, nisi ex eis velit sequi; nec pauperi dare elemosynam, nisi is velit accipere, licet sequela eorum non sit motivum, ob quod quis illum vult ducent; nec acceptatio elemosynae sit motivum voluntatis dandi elemosynam. Eodem igitur modo executio quorundam praedestinationis effectuum pendet a libera hominis cooperatione, et si eorumdem praedestinatio ab ea cooperatione non penderat. Hæc ille, conformiter ad ea, quæ ante dicta sunt.

112.
Ultima ob-
jectio ex A-
post. Rom. 8.

Solvitur.

113.
Præscientia
Dei præsup-
ponit præde-
stinationem
ex 8. Aug.

Ultimum objicitur ex Scripturâ, quod ait apostolus Rom. 8. v. 29. *Quos præsivit et prædestinavit &c.* ubi præscientia operum supponitur praedestinationi, & quidem operum naturæ; nam opera gratiæ supponunt primam gratiam vocantem; hæc autem supponit praedestinationem, juxta illud ibidem v. 30. Quos autem prædestinavit, hos & vocavit. Senius ergo d. Scripturæ est: quorum opera bona naturalia præsevit Deus, illos prædestinavit. Respondeatur: minimè hunc sensum esse. Quis ergo? Deus nos, quos præsevit bene usuros gratiâ suâ, illos etiam prædestinavit; quia scilicet præcientia visionis fundatur in praedestinatione, ita ut Deus non præseverit aliquem bene usurum suâ gratiâ, nisi prius ipsum ad talen tum usum prædestinaret; unde, ut statim audivimus: *Quos prædestinavit, hos & vocavit.*

Hæc non est mea doctrina (quamquam alioquin mea) sed D. Aug. de Prædest. SS. c. 17. ibi: *Electi sunt itaque ante mundi constitutionem ex prædestinatione, in qua Deus sua futura facta præsivit: electi sunt autem de mundo ex eadem, quæ Deus id, quod prædestinavit, implevit.* Et cap. 10. hæc scribit: *Quod ait Apost. (ad Ephes. 2. v. 9. & 10.) Non ex operibus, ne forte quis extollatur, ipius enim sumus signum, creati in Christo Jesu in operibus bonis, gratia est. Quod autem sequitur: Quæ præparavit Deus, ut in illis ambulemus, prædestinatione est, quæ sine præscientia non potest esse; potest autem esse sine prædestinatione præscientia. Prædestinatione quippe Deus ex præsivit, quæ fuerat ipse facturus.* Igitur frustra laborant Adversarii, conantes ex Scriptura

probare, prædestinationem totalem factam sive ex meritis eam præcedentibus, adeoque non esse gratuitam.

Sed nunquid Traditio ipsi favet id falli fibi imaginantur, causantes doctrinam D. Augustini de gratuita prædestinatione esse novam, & Patres, qui ante ipsum scriperant, prædestinationem ex meritis factam docuisse, ut de Massiliensibus refert Prosper Epist. ad Aug. ibi: *Obstinatem suam retinacit defendunt, &c. quæ de Epistola apostoli Pauli, Romanorum tertio, ad manifestationem divinae gratiae, prævenientis electrum merita proferuntur, a nullo unquam Ecclesiasticorum ita esse intellecta, ut nunc sentiantur, afflant. Et infra illud etiam qualiter dilatatur, quoniam (patienter insipientiam nostram ferens) monstrat, quod retrorsus priorum de hac opinione, pene omnium par invenitur & una sententia, quæ propositum & prædestinationem Dei secundum præscientiam (meritorum) recuperant.*

Quinimodo, ut ait Hilarius in Epist. sua ad eundem Aug. *Hoc non solum aliorum Catholicorum testimoniis, sed etiam Sancitatis uestræ disputatione antiquiore se probare testantur. Verum enim probacione huic modi nullius nisi fuit, ut ostendam. Nam in primis, quod à xxi. libro Sex questionibus Paganorum q. 2. postmodum, & felicitè, Voluisse hominibus apparet Christum & apud eos prædicari doctrinam suam quando sciebat, & ubi sciebas esse, qui in eum fuerant induiti; ipsemet lib. de Prædest. SS. c. 9. sic exponit: Cernitne me sine præjudicio latentes confitit? Sed utram, prædicto sibi Christo, à festo habituri essent fidem, an, Deo donante, sumptu, & est, utrum tanquammodo præsierit, an etiam præfinaverit Deus, querere ac differre tunc necessarium non patavi. Proinde quod dixi: Tunc voluisse hominibus apparet &c. posset etiam sic dici, tunc voluisse hominibus apparet Christum, & apud eum prædicari doctrinam suam, quando sciebat, & ubi sciebat esse, qui electi fuerant in ipso ante mundi constitutionem. Igitur ex hac disputatione antiquiore D. Aug. incepit probatur, eum sensisse Massiliensibus.*

Uti & ex illo, quod eadem quæstione circa finem dixerat: *Salus religionis hujus, per quam fratrem veram salutem vera veraciterque promittit, nulli unquam defuit, qui dignus fuit, & cui defuit, non natus non fuit.* Nam hoc dictum ita ipse exposuit de Prædest. SS. c. 10. in principio: *Si (inquit) discutiatur & queratur, unde quisque sit dignus, non defuit, qui dicant, voluntate humana; non autem dicimus, gratia vel prædestinatione divina. Inter gratiam porro & prædestinationem hoc tantum interest, quod prædestinatione est gratia preparata, gratia vero jam ipsa donatio. Ita que loquitur Augustinus de dignitate non per voluntatem humanam, de qua loquebantur Massilienses; sed non*

de dignitate pér gratiam vel prædestinationem, quam hi negant.

Et producent pro se aliud testimonium D. Aug. ex lib. 83. qq. q. 68. ubi sic ait: *Prorsus si quis vult misereatur (Deus) & quem vult obduratur. sed hac voluntas Dei iusta est non potest: venit enim de occultissimis meritis; quia & ipsi peccatores, cum proper generale peccatum unam massam fecerint, non tamen nulla est inter illos diversitas. Prædicti ergo aliquid in peccatoribus, quo, quamvis non tam sint justificati, digni efficiantur iustificatione; & item praediti in aliis peccatoribus, quo digni sunt isti alios. Sed aperi oculos & vide, hic non esse sermonem de prima gratia actuali, sed de merito primæ gratiæ justificantis. Verba sunt clara. Et oppositum de prima gratia actuali afferunt oppugnat lib. 1. ad Simplic. q. 2. Vel ergo loquitur hic de uberiori auxilio seu gratia actuali, cuius datur meriti congruum per opera lata ex primo auxilio, aut certe de prima gratia justificante, quod magis significant verba præallegata. Nam & hujus gratiæ datur meritum, non quo peccator efficiatur dignus. ex stricta iustitia, sed solum ex quadam congruitate, id est, meritum congruum, non condignum.*

Omittit, quod ait Magist. Sent. 1. Diff. 4. lit. C. verisimile esse, Augustinum hoc retractasse. Omittit, inquam, quia id non placet Seoto etiam distinct. q. un. n. 3. in fine dicentis: *Sed aliter posset argui contra expositionem Magistri, quod non inventatur, ubi Aug. illa verba retractat: quia sic ut ipse confitetur, verum est post illa verba, quæ adducit, sequuntur alia verba, quæ retractat illa q. 68. Primo Retract. c. 26. Et ista verba non retractat: videtur autem, quod, si intelligere, ea esse retractanda, non inciperi à verbis sequentibus ista. Ut ut sit de hac expositione Magistri, sufficere debet, quod dicta auctoritas possit intelligi de gratia justificante. De qua etiam intellige eundem S. Doctorem, quando alibi significat, diversitatem donorum gratiæ ex nostro merito ori. Loquitur, inquam, de gratia justificante, quæ requirit in adultis dispositionem, quam vocant meriti improprii, quia non est condignum, sed congruum tantum, ut infra videbimus; quod tamen meritum haberi non posse sine gratia Dei, docet dicens: *Nemo potest velle, nisi vocatus; & ideo etiam ipsum velle Deus operatur in nobis. Ita refert Felix de Prædict. cap. 4. Diff. 2. n. 13. ex Serm. 10. de Verbo Domini. Sed ego nihil simile in d. Sermone reperio. Fortè erit error Typographi.**

Citat etiam aliqua verba ex Sermone 6. (debet esse 7.) de Verb. Domini, utputa: *Ergo illos depli, quia rudi mentes eorum de me presumentes, non de te, nec de Badi. Dicitur vero ea intelligenda esse de ordine executionis. Adde, etiam explicari posse de presumptione non ex propriis virtibus, sed ex gratia Dei. Nam paucis verbis interjectis, inquit: Nisi gratia mea plenus esses, nonne ante Baal etiam ipso genesceret? Gratia autem mea plenus es; quia nihil de tua virtute, sed totum de mea gratia presumpsisti. Et pari quoque ratione, quando lib. de Prædict. & grat. (si est liber ipsius, quod multi negant) quando, inquam, cap. 15. ait, Nabuchodonosorem flagellatum respuisse, Pharaonem Grat. exponebat non; quia ille, Manum Dei sentiens, in re- nitur.*

donosorem flagellatum respuisse, Pharaonem Grat. exponebat non; quia ille, Manum Dei sentiens, in re- nitur.

cordatione propria iniquitatis ingemuit, non excludit primam gratiam actualem, sed intelligit, adjuvante Domino, ut ibi ipse loquitur in fine cap.

Nee obstat: quod paulo ante dicit, Nabuchodonosorem meruisse penitentiam fructuosa, nullà intrinsecus vocatione pulsatum: nam intelligit juxta Smil. sup. n. 43 t. non de Nabu-

chodonosore penitente; sed prius peccante an-

tequam flagellaretur; ut colligitur ex hisce ver-

bis: Existere nihilominus fortasse aliquem reor,

qui dicas, minus idoneam ad salutem viam, si

nullà intrinsecus vocatione pulsatus, tamē quis-

piam flagelletur. Unde Nabuchodonosor pe-

nitentiam meruit fructuosam? Ita interrogat Au-

& cor istius libri, & in fine d. cap. responderet, ut

*sup. notavi, *Adjuvante Domino, scilicet per inter-**

nam gratiam, dum flagellaretur. Quæ cùm ita

sunt, dico S. Augustinum in suis libris, dempio

eo, in quo exposuit Epist. ad Romanos recte

sensisse de gratiâ gratiæ prædestinatione.

Quod autem perperam scriperat in illa Expo-

sitione, videlicet, sicut quæ in Deum ereditimus,

esse à nobis, & ejus merito dari cætera dona

gratiæ, hoc retractavit lib. 1. Retract. c. 23. ubi

doctet nostram & Catholicam sententiam.

Sed nunquid huic sententiæ adversantur alii

SS. Patres, qui ante ipsum scripserunt? Noli pu-

tare, si non vis errare; sed die, & intus dic, quia

sic est ut dicis, nullum S. Patrem ante D. Aug. a-

liter sensisse, quam hodie doceat Sancta Roma-

na, & Apostolica Ecclesia. Quod ne gratiâ dice-

re videar, conabor explicare ea, quæ ex Chry-

stostomo & Aliis solent ab Hæreticis adduci.

Sanctus Chrysostomus (inquit) Homil. 17.

*in Joan. ad illud: *Conversus autem Iesus, ait: Hinc admoneri possumus, Deum suis in nos beneficis nostris non prevenire voluntates; sed à nobis incipendum est; sed cum nos prompto paratoque animo ad suscipiendam gratiam exhibemus, tunc multa nobis offers salutis occasiones. Et Homil. 12. in Ep. ad Hebr.**

in Expositione morali non longè à principio:

Oportet nos eligere primam quæ bona sunt, & tunc

ipse Deus, quæ sua sunt, introducit. Similiaque ha-

bet alibi.

Nec ipse tantum sic loquitur; sed etiam alii

Patres tam Græci quam Latini, quos videre po-

teris apud Smil. sup. n. 425. & Seqq. Ut properea

Aliqui existimant, ipsorum errori Semipelagiano-

rum accessibile. Sed absit à nobis, ut non expona-

mus Sanctos in Catholicæ fæstu, dum pollu-

mus. Optandum ut id facerent omnes.

Dico breviter ex Smil. sup. n. 443. Primo;

*quando Patres dicunt, *Nos incipere, Deum nos ex-**

ponentia, volentibus dare, non esse causam nostra liberæ tur SS. Pa-

volitionis, eamne non esse ex providentia & præfiri-

tione Dei: his loquendi modis non velle exclu-

dere gratiam ab exordio salutis; sed solum per-

hibere testimonium nostræ libertati, & signifi-

care, quod gratiæ præventioni, quæ non est es-

sentialis libertati, liberè cooperemur. Secundo;

*quando dicunt, *Deum tunc vocare eos, quos & quan-**

do se fit vocationi cooperaturos, & credituros, vel iustos

futuros,

X futuros,

futuros, vel vocare eos, qui digni sunt futuri, non negant id eos esse facturos, vel futuros per gratiam Dei, ut sup. ostendimus ex D. Aug. qui tali modo fuerat locutus lib. de Sex qq. Paganorum q. 2. Tertio, quando ajunt, Credentibus & potentiis dari gratiam; intelligent credentibus & potentiis per auxilium gratiae.

Quarto, quando Chrysost. in Comment. cap. 9. ad Rom. dicit, Matthæum fuisse vocatum propter latenter in eo virtutis pulchritudinem, voluntatisque nobilitatem; intelligendum est, eam latuisse ex beneficio æternæ prædestinationis, ut sensus sit, non quod virtus pulchritudo, & nobilitas voluntatis ante vocationem competenter reipsa; sed quod competenter in prædestinatione, & in præscientia eam consequente, Quo utique senfu Christ. Joan. 10. v. 16. dixit: Et alia oves habeo, que non sunt ex hoc orili; & illas oportet me adducere, & vocem meam audient. Confimiliter intelligi, quod habetur cap. 11. v. 51. & 52. Iesus moriturus erat pro gente: & non tantum pro gente, sed ut filius Dei, qui erant dispersi, congregare in unum. Quod utique (inquit Aug. de Corrept. & Grat. e. 9. cœcâ principium) credendo futuri erant per Euangelii predicationem, & tamen antequam esset factum, jam filii Dei erant in memoria Patris sui inconcupiscentia & habilitate conscripti.

Ista Chrysost. nihil aliud vult, quam Christum vocari. Matthæum; quia ab æterno sciebat electum, ut esset virtus pulchritudine & voluntatis nobilitate ornatus. Ita eodem modo dixit, in illud eiusdem cap. 9. Iacob dilexi &c. rationem hujus diversitatis esse: Quia ille bonus, hic malus erat. Non enim loquitur de ratione æterni decreti, sed executionis eius; ita ut Deus in tempore amoris affectus & signa exhibuerit Jacob; odii vero effectus & signa Esau; quia in prædestinatione & præscientia Dei Jacob bonus erat, Esau vero in voluntate permisiva, & præscientia malus: prout enim Deus ab æterno decrevit facere, aut permisere in tempore, ita facit aut permittit in tempore.

Quinto; dum scribit Chrysost. Homil. 42. in Genesim, Abraham profecisse per scientiam, à natura inditam, & non per fidem, à parentibus acceptam, vocula Per, non dicit cauam aut conditionem positivam, sed negativam; quia bene utendo naturalibus non posuit obicem gratiae Dei, per quam profecit. Denique, quod dicit Chrysost. Homil. 3, in 1. ad Corinth. aliquos Philosophos per lumen rationis non solum præcepta servasse, sed etiam superasse; vel intelligitur de lumine rationis distincto contra lumen fidei, non autem destituto auxilio speciei, cui D. Aug. lib. 4. contra Julia. tribuit virtutes infideliū, si quæ in eis fuerint; vel intelligitur de præceptis natura quoad substantiam; ut cum quis servat causitatem propter vanam gloriam, facit justitiam propter amicitiam &c. ad quod non requiritur gratia Dei. Ex his igitur constat, immoritò Massiliensium errorem attribui Chrysostomo, & aliis qui-

busdam Patribus. Ut omittam, quod bene observat D. Aug. de Doño Persever. cum subi. die dicunt Patres, vocationem esse ex præscientia, nomine præscientia appellare prædestinationem.

Hæ sunt verba ejus in principio cap. 18. Vnde aliquando eadem prædestinatione significatur et. (q. iam nomine præscientia, sicut ait Apostolus (Rom. 11. v. 2.) Non repulit plebem Iuam, quem præsevit. Hoc, quod ait, Præsevit, non nisi intelligitur, nisi prædestinat, quod circumstantia ipsius locutionis offendit. Loquebatur enim de reliquo Iudeorum, qua salva facta sunt, pereuntibus. Et aliquibus interpositis concludit: Nullus igitur, qui hac intelligit, negare vel dubiare permititur, ubi ait Apostolus: Non repulit Deus plebem suam, quam præsevit, prædestinationem significare voluisse. Ex quo, in principio cap. 19. idem afferit de aliquibus verbis Dei Tractatoribus, dicens: Quid ergo nos probemus, quando apud aliquos verbis Dei Tractores legitur Dei præscientiam, & agitur de vocatione electorum, eandem prædestinationem intelligere? Ac si diceret: nihil prohibet nos sic intelligere.

Rogat aliquis, quare voluerint hoc verbo in ea re uti. Respondet Augustinus ibidem: Magis fortasse voluerint hoc verbo in ea re uti, quod faciliter intelligitur, & non repugnat, in ea & congruit veritati, quæ de prædestinatione gratia predicatur. Hoc scio, neminem contra istam prædestinationem, nam secundum Scripturam sanctam defendimus, nisi errando disputare possemus. Porro errasse D. Chrysost. & alios Santos Padres, non est verisimile, maximè in re tanti momenti, qualis est necessitas gratie. Si (inquit S. Aug. de Prædest. SS. cap. 14. circa medium) de divinarum Scripturarum Tractatoribus, qui surunt ante nos, proferent defensionem hujus sententia, quam nunc solito diligenter ait episcopus contra novum Pelagianorum defendere arguit errorum, hoc est, gratiam Dei non secundum meritum nostram dari, & gratias dari, cui dona; quia neque voluntis, nec currentis, sed misericordia Dei: justo autem iudicio non dari, cui non dona, quia non est iniunctio apud Deum. Si hujus conscientie defensionem ex divinorum eloquiorum præcedentibus Catholicis Tractatoribus primum, profecto bi frates, pro quibus nunc agimus, acciperent; hoc enim significans litteris vestris.

Quid igitur opus est, ut eorum scrutetur opus scula, qui priusquam ista heresis orietur, non Quia habuerunt necessitatem in hac difficultate solvendam, quæstione versari, quod procul dubio facerent, sive respondere talibus cogerentur? Vnde factum est, ut genitrix de gratia Dei, quid sentirent, breviter quibusdam post scriptorum suorum locis, & transenter attingentes, immorarentur verbo in eis, quæ adversus alios imiticos Ecclesiæ disputabant, & in exhortationibz illius quæsque virtutes, quibus Deo vivo & vero pro alijs pessima vita eterna & vera felicitate servari; frequentationibus autem orationibz simpliciter appendit, Dei gratia quid valeret; non enim posserent a Dei, que præcepit fieri, nisi ab illo donaretur ut ficeret.

Ubi suis insinuat Aug. Chrysostomum & alios
Pates ante exortam hærelim Pelagianorum
quibusdam locis recte sensisse de gratia, ut de
Chrysostomo supra declaratum est. Videatur
etiam Homilia ejus de Adam & Eva. Accedit
(inquit Felix de Grate, c. diff. 5. n. 5.) quod in
operibus Chrysostomi Venetiis editis an. 1583.
sic legitur: *Cum nos prompto paratoque per illum
animo ad suscipiendam gratiam exhibemus, tunc
multas nobis offert salutis occasiones. Notetur ly
ille, scilicet per primam gratiam Dei. Sic*

ille. Apud quem sit fides.
Similiter Marcus Eremita, qui citatur con-
tra doctrinam Catholicam ex lib. de Paradiso
& lege spirituali, ubi ait: *Operis perfecio Dei est,
voluntas autem hominis. Item: Ut mens exerceatur,
laborem perferat, aut opus aliquod perficiat, gratia
Domini largitur volenti & credenti.* Hie, inquam,
in eodem lib. pro sententia Catholicæ sic scri-
bit: *Nunquam existimes te prævenisse Dominum in
virtute, ex ejus sententia, qua dicit: Ipse est, qui ope-
ratu in nobis & velle & perficiere. Et in alio lib. de
Paradiso & lege spirituali, inquit: *Primum omni-
um tenet scimus, Deum totius mundi esse auctorem,
tum principium, tum medium, tum finem. Ex quo
(inquit Felix sup. n. 6.) deduco, posse omnes
Graecos Patres (addo ego, & Latinos) in bo-
num sensum & Catholice adduci. Sic ille. Et
si possunt, cur non debeant? Videmus D. Au-
gustinum semper allaborasse, ut antiquiores
Pates, qui videri poterant subinde in materia
gratiae à vero deviassent, ad sanum sensum & Ca-
tholicum reducerent.**

Hinc Chrysostomum, quem Julianus addu-
cebat, quasi negasset in parvulis peccatum ori-
ginali, dieendo in quadam Homili. ad Neophy-
tos. *Hac de causa etiam infantes baptizamus, cum
non sint coquinati peccato, ut eis detur vel addatur
sanctitas, iustitia, adoptio, hereditas, fraternalis
Christi, ut ejus membra sint, excusat Aug. produ-
cendo verba græca, quæ à Joanne dicta sunt, &
latiōne sic sonant: Ideo & infantes baptizamus,
quoniam peccata non habentes. Vides certe (inquit
Aug. lib. 1. contra Julianum cap. 6.) non ab eo di-
ctum est, parvulos non inquinatos esse peccato,
sive peccatis, sed non habere peccata, intellige propria,
& nulla consentio est.*

Et occursunt tacitæ instantiæ Juliani, pergit:
At inquit: *Cum non ipse addidit propria? Cur puta-
mus, si quis disputans in Catholicæ Ecclesiæ, non se
aliter intelligi arbitrabatur; tali quæstione nullus
pulsabatur, vobis nondum litigantibus, securius loque-
batur. Quis non intelligit, hæc etiam applicari
posse presenti controversiali?* Noli ergo cum
Semipelagianis objicere Augustino: *Quid opus
fuit hujusmodi disputationis incerto minùs in-
tellegientium tot corda turbari?* Neque enim
minùs utiliter sine hac definitione (prædestina-
tionis) tot annis à tot Tractatoribus, tot præ-
cedentibus libris & tuis & Aliorum, tum con-
tra Aliorū, tum maximè contra Pelagianos de-
tena est Catholicæ fides.

Noli, inquam, sic loqui: nam bene responderet
D. Aug. lib. de Dono persever. c. 20. Multū mi-
temus II.

ror eos (ista) dicere, nec attendere, ut de aliis hic ta-
seam, ipsos libros nostros, & antequam Pelagiani ap-
parere cœpissent conscriptos & editos. & videntur quam
multis eorum locis futuram nescientes Pelagianam
hæreticam credebas (alias, cedebamus) prædicando
gratiam, quā nos Deus liberat à malis erroribus &
moribus nostris, non præcedentibus bonis meritis no-
stris, faciens hoc secundum gratuitam misericordiam
suam. Quod plenius sapere cœpi in ea disputatione,
quam scripti ad beatæ memoriae Simplicianum Epi-
scopum Mediolanensis Ecclesiæ, in mei Episcopatus
exordio, quando & initium fidei donum Dei esse cog-
novi & assertui. Respondeat igitur D. Aug. falluti
esse, quod sine hac definitione prædestinationis,
id est, sine gratuita prædestinatione in suis
præcedentibus libris fuerit defensa fides Catho-
lica; prout dicto cap. demonstrat; atque alibi pas-
sim illo in libro, & in priori de Prædest. SS. sua
priora opuscula pro hac veritate allegat.

Quod attinet ad alios Patres, lib. de Dono
perlev. c. 14. adducit Cyprianum, dicens: *Quod Adducitur
vidit fidelissime Cyprianus & fidelissimè deservit Cyprianus
lib. 3. ad Quirin. c. 4. per quod utique prædestina-
tionem certissimam pronuntiavit. Nam si in nullo glo-
riandum est, quando nostrū nibil sit, profectò nec de
obedientia perseverantissima gloriandum est. Nec ita
nostra, tamquam non sit nobis despicer donata, dicenda
est. Et c. 19. profert D. Ambrosum super Lucam Itam D.
in Explicatione proœmii, ubi, cum exponeret, Ambrosius
quod ait Lucas Euangelista, *Visum est & mihi, sic
inquit: Potest non soli visum esse, quod sibi visum esse
declarat; non enim voluntate tantum humana visum
est; sed sicut placuit ei, qui in me loquitur Christus,
qui u id, quod bonum est, nobis quoque videri bonum
posit, operatur; quem enim miseratur & vocat. Et
idem, qui Christum sequitur, potest interrogari, cur
esse voluerit Christianus, respondere, visum est & mi-
hi: quod cum dicit, non negat Deo visum: à Deo enim
præparatur voluntas hominum. Ut enim Deus honori-
ficetur à Sancto, Dei gratia est. Simile quid habet
in eodem opere, hoc est, in Explicatione c. 9. e-
jusdem Euangeli, quod ibidem Aug. refert, & a-
ctutu subiungit: *Quid evidenter, quid illustrius à
verbi Dei trætatoribus querimus, si & ab ipsis, quod
in Scripturis clarum est, audire delectat?***

Sed his duobus, qui sufficere debuerunt, S. Gregorius 135.
(Nazianzenum) addamus & tertium, qui & cre-
dere in Deum, & quod credimus confiteri, Dei donum
esse testatur, dicens (Orat. in Pentecost.) Unius
Deitatis, quæcumque vos, confitemini Trinitatem. Si
verò aliter vultis, dicite unius esse naturæ, &
Deus vocem dari vobis à Spiritu sancto depre-
cabitur, id est, rogabitur Deus, ut permitteat vo-
bis dari vocem, quæ, quod eruditus, confiteri pos-
sit. Dabit enim, certus sum, qui dedit quod pri-
mum est, dabit & quod secundum, qui dedit cre-
dere, dabit & confiteri. Ipsi tales tantique Docto-
res, dicentes non esse aliquid, de quo tangunt de nostro,
quod nobis Deus non dederit, gloriemur, nec ipsum cor-
nostrum & cogitationes nostras in potestate nostra
esse, & totum dantes Deo, atque ab ipso nos accipere
consistentes, ut permanensi convertamur ad eum; ut,
quod bonum est, nobis quoque videatur bonum, & ve-
limus id illud &c. Hac utique gratia Dei tribuant,

Dei

Dei munera agnoscunt, ab ipso nobis, non à nobis esse testantur. Hucusque S. Aug. Igitur non est, quod Semipelagiani glorientur de anterioribus scriptis S. Aug. aut aliorum Patrum, qui ipsam præcesserunt.

136.
Objec^{tio}
Semip.
Respon^{sio}
S. Aug.

Sed enim (inquit) hujuscemodi disputationis incerto tot minùs intelligentium corda turbantur. Respondet S. Aug. sup. cap. 16. Dicatur verum, maximè ubi aliqua quaestio, ut dicatur, impellit, & capti qui possunt; ne forte, cùm tacetur propter eos, qui capere non possunt, non solum veritate fraudentur; verum etiam falsitate captiuntur, qui verum capere quo caveatur falsitas, possunt. Facile est enim, in d^e ut, ut taceatur aliquod verum propter incapaces. Nam unde est illud Domini (Joan. 16. v. 12.) Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potest illa portare modū; Et illud Apostoli (1. Cor. 3. v. 1. & 2.) Non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus: quasi parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non eleam; nondum enim poteratis, sed nec adhuc quidem potestis. Quāvis modo quodam dicendi fieri posis, ut id, quod dicitur, & parvulis lac, & grandibus eſca sit.

137.
Exemplifi-
catur.

Sicut: In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum (Joan. 1. v. 1.) quia Christianus tacere potest quicquid capere? Aut quid in doctrina sibi potest inventari grandius? Quod tamen & parvulus non tacetur, & nec grandibus, nec parvulis occultatur. Sed alia est ratio verum tacendi, alia verum dicendi necessitas. Causas verum tacendi longum est omnes querere vel inferere; quarum tamen est & hac una, ne pejores faciamus eos, qui non intelligunt, dum volumus eos, qui intelligunt, facere doctiores: qui nobis aliquid tale tacentibus doctiores quidem non sunt, sed nec pejores sunt. Cum autem res vera ita se habet, ut fiat peior, nobis eam dicentibus, ille qui capere non potest, nobis autem tacentibus, ille qui potest, quid putamus esse faciendum? Nonni potius est dicendum verum, ut qui potest capere capiat, quā tacendum, ut non solum id ambo non capiant, verum etiam qui est intelligentior, ipse sit peior? Quid si audiret & caperet, per illum etiam plures differunt. Quo enim est capacior ut discat, ea magis est idoneus, ut alios doceat. Hæc S. Aug.

138.
Instansia
Pelagianorū
rejiciuntur ex
D. Aug.

Quae ibidem sic applicat ad suum & nostrum propositum: Instat, inquit, inimicus gratia, atque urget modis omnibus, ut credatur secundum merita nostra dari, ac sic gratia jam non sit gratia. Et nos nolumus dicere, quod teste Scriptura possumus dicere: timemus enim videlicet, ne loquentibus nobis, offendatur, qui veritatem non potest capere, & non timemus, ne, tacentibus nobis, qui veritatem potest capere, falsitate captiatur. Aut enim sic prædestinatio prædicanda est, quemadmodum eam sancta Scriptura evidenter eloquitur, ut in prædestinatis sine penitentia sint dona & vocatio Dei: aut gratiam Dei secundum nostra dari merita confidendum, quod sapiens Pelagiani.

139.
Qualiter
debeat præ-
dicari my-
sterii præ-
destinatio-

Cæterum quomodo & qualiter sine perturbatione simplicium, seu eorum, qui non intelligunt possit & debeat hoc mysterium prædicari, fuisse docet Aug. eod. lib. c. 22. quod sic incepit: Qua tamen (prædestinatio) non ita populis predi-

canda est, ut apud imperitam vel tardioris intelligentia multitudinem redargui quodammodo ipsa sibi prædicatione videatur: sicut redargui videtur & praescientia Dei (quam certè negare non possunt) si dicatur hominibus: Sive curratis, sive dormiatis, quod vos præcivit, qui falli non potest, hoc eritis... Sed dicendum est: Sie currite, ut comprehendantur, atque ut ipso curvo vestro ita vos esse prærogavit noveritis, ut legiti^m cureretis: & si quo alii mōs Dei præscientia prædicari posset, ut hominis signata repellantur. Quāvis ergo ita se habeat de prædestinatione definita sententia voluntatis Dei, ut alii, ex infidelitate accepta voluntate obediens, convertantur ad fidem, vel perverterent in fide; ceteri vero, qui in peccatorum damnabilium delictatione remorantur, si & ipsi prædestinati sunt, idē nondum surrexerunt, quia nondum eos adiutorium gratia missantur erexit. Si qui enim nondum sum vocati, quis gratia sibi prædestinavit eligendos, accipiant eandem gratiam, quā electi velint esse & fini. Si qui autem obediunt, sed in regnum ejus & gloriam prædestinationi non sunt, temporales sunt, nec usque in finem in eadem obedientia permanebunt. Quāvis ergo hac vera sint, non tamen isto modo dicenda sunt audentibus, ut sermo ad ipsos etiam convertatur &c. Videatur totum caput.

Sed dicit aliquis; sive sermo ad ipsos convertatur, sive non, quid refert? Quippe sola scientia istius veritatis, quomodo cumque dicatur, lapsus videatur admire curam resurgendi, & scientias occasionem reponit adferre; eo quod utramque parte superflius labor sit, si neque rejectus sit, ullā industria possit intrare, neque electus ullā negligentiā possit excidere. Item cohortantur incitamenta locum apud infideles & negligentes non habebunt: Superflua quoque est industria ac laboris inditio, cuius studium cessante ele^{ctione} frustrandum sit. Præterea iniuriae est consuetudo, ut nihil in homine remansisse dicatur, quod correptio valeat excitare.

Addit: quod exhortatio ad orationem fortissimam, nisi possimus gratiam simplicitate emereri, & ad eam pervenire per naturale facultate petendo, quarendo, pulsando. Ac denique frustra exigitur ab homine obediencia, si hoc non sit in eius libera facultate absque gratia, pro solo Dei arbitrio tribuenda uni, & alteri deneganda. Ita Massilienses (ut testatur Prosp. & Hilar. in suis Epist. ad D. Aug.) argumentantur. Nunquid audiendū? Absit: sed pro�tis rejec^{tio}ndi, tanquam qui nihil horum possint probare. Si autem ipsi afferendo satis probaverint, ego negando quidam sufficienter reprobaverim?

Nego ergo jam dicta sequi ex Catholicis sententiis. Quāquam enim prædestinatio in intentione sit gratuita; fecit tamen in executione ut infra patebit, & eleganter annotavit S. Prosp. 1.2. de Vocat. Gentium cap. 35. dicens: Deus hic S. Prosp. quos elegit (in intentione) sine meritis, dat (in executione) unde ornantur & meritis. Et frustra dicitur, quid ratio operandi non sit in electis, cum etiam ad hoc operentur, ut electi sint. Et ibid. c. 35. ait: Quāvis ergo, quid statuit Deus, nulla posset ratione, non fieri (id est, nulla ratione non fiet) iamne

non longè à principio) prædicationi, præceptioni, exhortationi, correptioni, qua omnia frequens scriptura divina, existimamus inutilem definitionem prædestinationis, quam commendat eadē Scriptura divinæ

Hinc cap. 17. objectum argumentum egredit
gīe retorquet in iplos Massilienses, dicens: Cur Retorquetur

ergo & ipsi nobiscum prædicant, dona Dei esse sapientiam & continentiam? Quid si bac cum Dei dona gumentum
esse prædicant, non impeditur hortatio, quā homines hortantur esse sapientes & continentes; qua tan-

dem causa est, at existimant impediri exhortationem,

quā exhortantur homines venire ad fidem,

& in ea

permanere usque in finem?

Itaque, ut concluda-

mus inceptum propositum, dico rursus, prædestinationem gratuitam nec lapsus adimere curam resurgentis, nec Sanctis occasionem temporis adferre, nec cohortantium incitamenta inutilia esse, aut superflua industria laboris inductionem, aut supervacaneum orationis studium, aut esse impossibilem obedientiam, si lapsi ad resurgentum, vel justi ad proficiendum, & perseverandum, atque ad orandum, ut hæc possint, adeoque ad implenda bona monita, & præcepta, divino indigent prævenientis gratiæ auxilio.

Ut quid ita? Quid (inquit Theod. sup. n. 146.) hoc auxiliū pro loco & tempore omnibus Probatu-

sufficiunt detur, sitque adeo minimè necessitatem, ex Theod.

quod merito hominis vel oratione obtineatur, quantum ad primum prævenientis & adjuvantis gratiæ auxiliū, cum quo deinde ulteriora auxilia impetrare potest: ut de oratione optimè re-

spondet Aug. lib. de Dono persever. cap. 6. & 16. & ex illo Prosp. lib. 2. de Vocat. Gent.

cap. 8. Et quantum ad correptionem attinet & exhortationem, etiam responderet Aug. eod. lib. c. 14. 15. 16. 17. quāvis quibusdam non pro-

fit, id est omittendam non esse velut inutilem, cum & aliis prolixi, & qui non obediunt, vitio

suo non obediunt, ad erendum vel ad beatum vivendum, prout ad perseverandum in fide & bonis moribus: nam illo cap. 17. admittit, quemque vitio suo deserere fidem, cum cedit tentationi atque consentit, quā cum illo agitur, ut deserat fidem;

& cap. 6. ejusd. lib. voluntate suā quemque deserere Deum. Hucusque Theod. consequenter ad ea, quæ sup. dicta sunt. Videatur plenius S. Aug. locis citatis.

Sed his non contenti Hæretici, objiciunt: si non penderet à libero hominum arbitrio & proprio merito, quod Deus quosdam fecerit vasa in honorem, quosdam autem vasa in ignominiam, fatalis quadam inducit necessitas, aut di-

versarum naturarum diei debet Dominus conditor; quia nemo aliud possit esse, quā factus est. Respondeatur ex D. Aug. de Dono persever.

cap. 12. hoc argumentum aquæ concludere in Solvitur ex D. Aug.

Dates ergo audiendi ipsum est donum obedienti, ut, qui id habent, venirent ad eum, ad quem nemo re-

nisi fuerit ei datum à Patre ipsis. Exhortamur ergo & predicamus; sed qui habent aures audiendi,

obedient nos audiendi qui verò eam non habent, sicut in

cuius scriptum est (Math. 13 v. 13.) Ut audientes non audiant; audientes videlicet corporis sensu, non

audient cordis assensu. Cur ergo (inquit ibidem

i 147.

Objec-

Hæreticorum.

148. i

X 3 Sed

149. Sed nunquid in parvulis datum est? Consule
Facto non cogitur Deus ullis infantibus subvenire; illis autem,
hunc parvulo subvenire, cum si utrisque causa communis, aut
re, & alterum.

D. Aug. sup. & confessim dicet tibi: Neque fato

huius operis, sed fortius agi casibus opinabimur, cum rationales vel

damnanda vel liberanda sint anima, quandoquidem.

neither can it be said that God's work is done by chance, but rather

that it is done by force of circumstances, as if it were

done by chance, which is the case with infants.

Felix de Prædest. cap. 4. diff. 2. num. 14. quod utraque

reperitur, misericordia, quia prima gratia, & similiter gloria intenta est absque pra-

vibus meritis; justitia, quia gloria exequenda est

per merita. Ita Franci. Et vero quid aliud est?

Trident. sess. 6. cap. 16? Bene, inquit, quod utramque

utramque in fine, & in Deo speramus proponenda est vita aeterna, & tanquam gratia filii Dei

per Christum Iesum misericorditer promissa, & tan-

quam merces, ex ipsis Dei promissione ipsis op-

ribus & meritis fideliiter reddenda.

Igitur neque Scriptura sacra, nec Traditione,

neque ratio favent Adversarii nostri; sed &

xum & immobile permanet, quod docet nostra Conclusio,

scilicet, neminem sibi ipsi esse causam totalis prædestinationis; causam, inquit, meritoriam, vel in ordine intentionis, vel in

ordine executionis; cum primæ gratia actualis nullum omnino detur meritum ipsius præde-

stinationis neque præcedens, de quo jam sat actum

fuit; sed neque consequens aut concomitans, ut edifero Conclusio. sequenti, quæ talis est:

aut diversarum naturarum Dominum condicorem afficerit, quas facientem naturas bonas & malas, seu naturalem necessitatem ad bonum vel malum hominibus inferentem. Sic ille.

Si tu inferas: ergo in prædestinatione non

interveniunt justitia & misericordia, quæ tamen in

omnibus operibus Dei reliquent. Respondet

Felix de Prædest. cap. 4. diff. 2. num. 14. quod utraque

reperitur, misericordia, quia prima gratia, & simili-

ter gloria intenta est absque pra-

vibus meritis; justitia, quia gloria exequenda est

per merita. Ita Franci. Et vero quid aliud est?

Trident. sess. 6. cap. 16? Bene, inquit, quod utramque

utramque in fine, & in Deo speramus proponenda est vita aeterna, & tanquam gratia filii Dei

per Christum Iesum misericorditer promissa, & tan-

quam merces, ex ipsis Dei promissione ipsis op-

ribus & meritis fideliiter reddenda.

Igitur neque Scriptura sacra, nec Traditione,

neque ratio favent Adversarii nostri; sed &

xum & immobile permanet, quod docet nostra Conclusio,

scilicet, neminem sibi ipsi esse causam totalis prædestinationis; causam, inquit, meritoriam, vel in ordine intentionis, vel in

ordine executionis; cum primæ gratia actualis nullum omnino detur meritum ipsius præde-

stinationis neque præcedens, de quo jam sat actum

fuit; sed neque consequens aut concomitans, ut edifero Conclusio. sequenti, quæ talis est:

CONCLUSIO II.

Primæ gratiae actualis non datur
meritum ex parte prædestinationis
consequens, sed neque
concomitans.

Mirabitur forte quispiam, & apud se tacere dicet cogitationibus: S. Augustinus ac-
cording to St. Augustine, who says that we are
rimus gratuitæ prædestinationis auctor nuptiæ
am excludit meritum subsequens aut concomi-
tans; sed solum meminit meritum præcedens.
ergo sine solido fundamento hæc Conclusio
negat meritum consequens vel concomitans.
Quid enim obstat, ne prima gratia dari possit
a Deo tanquam præsumptum operis futuri naturalis
vel supernaturalis? Quid vetat cooperatio
nem liberi arbitrii cum prima gratia actuali esse?
& diei ejus meritum concomitans? Respondet
id totum, quod obstat, & vetat, ne deur meri-
tum præcedens; & id est D. Aug. non meminit
expresse meriti subsequentis, aut concomitan-
tis, quia supponet rem actam esse de omni
merito, dummodo posset convincere, non dari
meritum præcedens.

Quippe Scripturæ non distinguunt inter se
num & aliud meritum, sed generaliter probant, que
non dari meritum primæ gratiae actualis, ne, in
gratia ex operibus, jam non sit gratia. Quid au-
tem cogit per ista opera potius intelligere præ-
cedentia, quam subsequentia aut concomitan-
tia? Nihil prorsus, ut patet ex diensi. In
que

150. Respondeo Smis ad d. objectionem.

Respondetur (inquit Theod. sup. n. 454.) ea,

quæ à causa libera sic proveniunt, ut hujusmo-

di causa non impedit libertatem, vel contingentiam aliarum causarum, quæ ad eorundem

executionem concurrendo possunt, ea, inquam,

non evenire fatali necessitate: ita provenit

à Deo, tanquam liberè eligente vel non eligente,

quod aliqui sint vasa honoris, aliqui vasa

ignominiae, ut executio talis effectus pendeat

etiam ab aliis liberis vel contingens causis,

divinæ electione vel non electione, minimè à

libertatis exercitio, vel eventu contingenti im-

peditis.

Nam adulorum quidem salutem, vel dam-

nationem sic exequitur Deus, ut non nisi liberè

cooperando gratia Dei salutem consequantur,

vel gratia non cooperando damnationem me-

reantur. Patvolorum quoque salutem, aut dam-

nationem ita exequitur, ut causas liberas vel

contingentes, quarum opera parvulus (quia

sibi ipsi opena ferre non potest) remedium pecu-

lati originalis consequi debet, finit agere mo-

tus suos, nec impediendo per se illarum concur-

sum ad parvuli salutem promovendam, nec

semper tollendo hujusmodi causarum impedimenta.

Unde licet sit necessarium ex hypothesi

immutabilis decreti, & infallibilis paæscientia

Dei, solos & omnes electos tam parvulos quam

adultos salvare; non est tam necessarium simili-

citer, & ex natura rei; quia nec præscientia, nec

decreto divino alia libera vel contingentes cau-

se salutis humanæ per se impediunt à sua aeti-

one. Hucusque Smis. Dico tribus verbis: optimè

stat, Deum prædestinasse & gratiam, & opera bona,

ac nihilominus creaturam agere motus

suos, perque actiones liberas salutem æternam

consequi, ut patet ex supradictis, ubi de con-

cordia prædestinationis & præscientia Dei cum

libertate. Atque ita (concludit præfatus Aucto-

r) fatum (cujus appellatione Pelagiani intellexe-

rint necessitatem rerum omnium actionumque

à Divino decreto provenientium) Catholica

prædestinatione sententia minimè inducit,